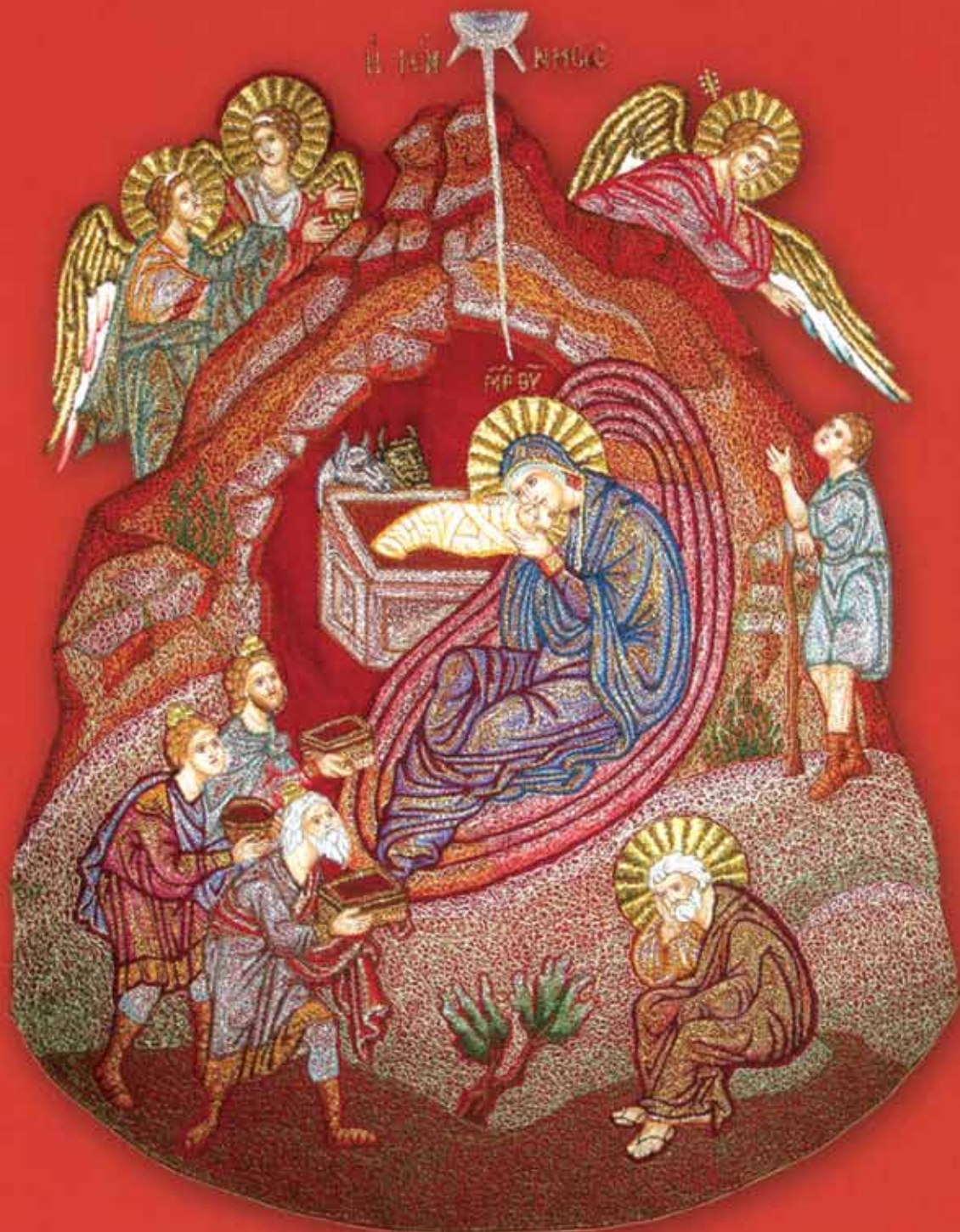

ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

ΧΡΙΣΤΟΣ & ΚΟΣΜΟΣ

Διμηνιαίο Περιοδικό
τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως
Κισάμου & Σελίνου

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Γ' ἜΤΟΣ ΚΖ'
ΤΕΥΧΟΣ 24
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2009

ΙΔΡΥΤΗΣ:
Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γέρων
ἀπό Κισάμου & Σελίνου
κ.κ. ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ:
Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης
Κισάμου & Σελίνου
κ.κ. ΑΜΦΙΛΟΧΙΟΣ

***

Ταχυδρομική Διεύθυνσις:
Ἱερά Μητρόπολις Κισάμου & Σελίνου
Κίσαμος Χανίων Τ.Κ. 734 00
Τηλ.: 28220 22128 - 22018
Fax: 28220 83037

Ἡλεκτρονική Διεύθυνσις:
www.imks.gr
E-mail: info@imks.gr
ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ:

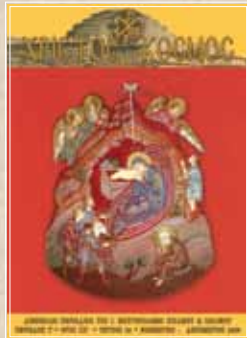
2492
Διανέμεται ΔΩΡΕΑΝ
Συndρομές προαιρετικές
Αριθμ. Λογαριασμοῦ Ἐθνικῆς
Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος:
390/54013303

***

Ἡλεκτρονική ἐπεξεργασία-Σελιδοποίηση:
Ἄντ. Βακάκης, Θεολόγος-Γραμματεὺς Ι.Μ.Κ.Σ.
Διορθώσεις κειμένων:
Πανοσιολ. Ἀρχιμ. Εἰρηναῖος Μπατσάκης

ΕΞΩΦΥΛΛΟ:

Ἡ Γέννησις τοῦ Κυρίου.
Χρυσοκέντημα τοῦ ἐργαστηρίου
τῆς Ἱ.Μ. Χρυσοπηγῆς Χανίων

ΟΠΙΣΘΟΦΥΛΛΟ:

Ἀπὸ τὴν ἑορτὴ τῶν
ἐθελοντῶν «Φίλοι τοῦ
Ἄννουσάκειου Ἰδρύματος»,
στὴν ὁποία ἔλαβαν μέρος
μαθητὲς τῶν Σχολείων τῆς
Κισάμου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

«Πατριαρχική Ἀπόδειξις ἐπὶ τοῖς Χριστουγέννοις 2009» Τῆς Α.Θ. Παναγιόττου, τοῦ Οἰκουμενικοῦ ἡμῶν Πατριάρχου κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ	σελ. 165-166
«Ἐγκύλιος 7/2009 Χριστουγέννων» Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κισάμου & Σελίνου κ.κ. ΑΜΦΙΛΟΧΙ- ΟΥ	σελ. 167-168
«Χριστός ἐξ' οὐρανῶν ἀπαντήσατε» Τοῦ Σεβ. Γέροντος Μητροπολίτου ἀπὸ Κισάμου & Σελίνου κ.κ. ΕΙΡΗΝΑΙΟΥ	σελ. 169
«Ἐπίκαιρες Σκέψεις. Δέν ὑπάρχει ἄλλος δρόμος» Τοῦ Παν.σ. Ἀρχιμ. Ἰγνατίου Θ. Χατζηνικολάου. Θεολόγου, τ. Λυκειάρχου - Ἀκαδημαϊκοῦ-Ἱεροκέρυκος Ἱ. Μ. Κισάμου καί Σελίνου.....	σελ. 170
«Ὁ Ἅγιος Σπυρίδων ὡς Ποιμὴν καί χειραγωγὸς στοῦ Μυ- στήριον τῆς Βηθλεέμ» Τοῦ Παν.σ. Ἀρχιμ. Γερασίμου Μαρματάκη, Ἡγουμένου Ἱ.Μ. Ἄγκαράθου, (Κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, Κίσαμος 2009).....	σελ. 171-173
«Ἀποτυπώματα. Ναί στά ὄνειρα» Τοῦ Αἰδ.σ. Πρωτ. Εὐαγγέλου Παχυγιαννάκη, Ἀρχιερ. Ἐπιτρό- που Ἱ.Μ. Πέτρας & Χερρονήσου.....	σελ. 174
«Ἱατρικὴ Θεώρησις τοῦ Θανάτου» Τοῦ κ. Κυριάκου Ν. Κακαβελάκη, Ἱατροῦ.....	σελ. 175-177
«Ἐνορίες τῆς Μητροπόλεώς μας. Ἐνορία Ἁγ. Γεωργίου Χρυσουγῆς Κισάμου» Τοῦ Αἰδ.σ. Νικολάου Μοτάκη, ἐφημερίου τῆς Ἐνορίας.....	σελ. 178-180
«Χριστουγεννιάτικες καμπάνες» Τοῦ κ. Θεοδώρου Δ. Ἡλιάκη, Νομικοῦ Συμβούλου τοῦ Κρά- τους ἐ.τ.....	σελ. 181
«Ἀνανεώσιμες πηγὲς ἐνέργειας» Τοῦ κ. Ἰωάννου Ἀρνέλλου, Δασολόγου-Μελετητοῦ	σελ. 182-183
«Γραμπουσιανοὶ τόποι καί θρύλοι. Τὸ ἀλωνάκι τοῦ Σκινιά» Τοῦ κ. Ἀθανασίου Δεικτάκη, Λογοτέχνη.....	σελ. 184
«Ἡ Ἐκκλησία σᾶς ἀπαντᾷ» [Ἀπαντήσεις σὲ ἐρωτήματα καί ἀπορίες πού θέτουν οἱ ἀναγνώστες τοῦ περιοδικοῦ μας].	σελ. 185
«Τὸ Χρονικὸ τῆς Μητροπόλεώς μας». (Νοέμβριος - Δεκέμβριος 2009).....	σελ. 186-192
«Δωρεὲς ὑπὲρ τῶν Ἰδρυμάτων τῆς Μητροπόλεώς μας».....	σελ. 193

Α δελφοὶ συλλειτουργοὶ καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ
εὐλογημένα,

**Πατριαρχική Ἀπόδειξις
ἐπὶ τοῖς Χριστουγέννοις 2009**

Ἀριθμ. Πρωτ. 1237

**Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ
ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ
ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ Τῷ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΧΑΡΙΝ, ΕΙΡΗΝΗΝ ΚΑΙ ΕΛΕΟΣ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝ ΒΗΘΛΕΕΜ
ΓΕΝΝΗΘΕΝΤΟΣ ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ**

*«Ο οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ σήμερον ἠνώδησαν,
τεχθέντος τοῦ Χριστοῦ.*

*Σήμερον Θεὸς ἐπὶ γῆς παραγέγονε, καὶ
ἄνθρωπος εἰς οὐρανοὺς ἀναβέβηκε!»*

(Ἰδιόμελον Λιτῆς Χριστουγέννων)

Ἡ ἀπόστασις καὶ πόλωσις ἀνάμεσα εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὸν ἄνθρωπον, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἐπιφέρει ἡ ἁμαρτία τοῦ ἀνθρώπου, κατηργήθη μὲ τὴν πρόσληψιν ἀκεραίας τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἀπὸ τὸν Μονογενῆ Υἱὸν καὶ Προαιώνιον Λόγον τοῦ Θεοῦ. Ἡ κατὰ τὴν «εὐδοκίαν» τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὸ πρῶτον δηλαδή καὶ ὀλόθυμον θέλημά Του, Σάρκωσις τοῦ Υἱοῦ Του, καταργεῖ κάθε ἀπόστασιν, ἐνώνει τὸν οὐρανὸν μὲ τὴν γῆν καὶ συνάπτει τὸ δημιουργήμα μὲ τὸν Δημιουργόν!

«Σήμερον τῆς εὐδοκίας Θεοῦ τὸ προοίμιον καὶ τῆς τῶν ἀνθρώπων σωτηρίας ἢ προκήρυξις», ἔψαλεν ἡ Ἐκκλησία κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, ἡ ὁποία, διὰ τῆς ἀφιερώσεως τῆς μακαρίας Μαρίας εἰς τὸν Ναὸν καὶ τῆς ἐκεῖ προετοιμασίας της διὰ νὰ γίνῃ χωρίον τοῦ Ἀχωρήτου Θεοῦ, ἤνοιγε τὸν δρόμον τῆς Ἐνσάρκου Οἰκονομίας τοῦ Θεοῦ καὶ προεκήρυττε τὴν σωτηρίαν μας.

«Σήμερον τῆς σωτηρίας ἡμῶν τὸ κεφάλαιον καὶ τοῦ ἀπ' αἰῶνος μυστηρίου ἢ φανέρωσις ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ Υἱὸς τῆς Παρθένου γίνεται», ἔψαλε πάλιν ἡ Ἐκκλησία κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, τότε ποὺ συνετελέσθη ἐκ Πνεύματος Ἁγίου ἢ ἄσπορος σύλληψις τοῦ Ἀσυλλήπτου εἰς τὴν ἁγίαν κοιλίαν τῆς Θεοτόκου καὶ ἤρχισε νὰ «*συννυφαίνεται*», ἡ θεία μὲ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, καὶ ὁ Θεὸς ἄνθρωπος γέγονεν, *«ἵνα*

ἡμεῖς θεοποιηθῶμεν», κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Μ. Ἀθανασίου. Ἡ «εὐδοκία», λοιπόν, ἡ ὁποία ἐχαιρετίσθη κατὰ τὰ Εἰσόδια, καὶ ἡ σωτηρία, ἡ ὁποία «ἐκεφαλαιώθη» καὶ ἐφανερώθη κατὰ τὸν Εὐαγγελισμόν, σήμερον, κατὰ τὴν μεγάλην καὶ ἁγίαν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων, καθίσταται ἀπτή πραγματικότητα! Σήμερον «ὁ Λόγος σάρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν», καὶ οἱ Ἄγγελοι ἐπανηγύρισαν τὸ γεγονός ψάλλοντες: «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία»!

Μὲ τὴν Σάρκωσιν, τὴν Ἐνανθρώπησιν τοῦ Λόγου, ἡδὴ ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἔχει δυνάμει συντελεσθῆ. Διότι, ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι, ἀφοῦ πιστεύσουν εἰς τὸν Ἰησοῦν, ζήσουν ζωὴν σύμφωνον μὲ τὴν πίστιν αὐτὴν, σύμφωνον μὲ τὰς ἐντολὰς καὶ τὴν ὅλην διδασκαλίαν τοῦ Ἰησοῦ, ὑψώνονται μὲ τὴν τοιαύτην θεάρεστον βιοτὴν καὶ καθίστανται φίλοι καὶ κοινωνοὶ τοῦ Θεοῦ! Γίνονται «θείας κοινωνοὶ φύσεως», θεοὶ κατὰ χάριν! Τοῦτο συντελεῖται ἀποκλειστικῶς μέσα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὅπου ὁ ἀνθρώπος ἀναγεννᾶται ἐν Χριστῷ καὶ υἰοθετεῖται ὑπὸ τοῦ Πατρὸς διὰ τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος, καί, ἐν συνεχείᾳ, διὰ τῶν ἁγίων Μυστηρίων καὶ τῆς καλλιεργείας τῆς ἀρετῆς, πληροῦται θείας χάριτος καὶ Πνεύματος Ἁγίου καὶ αὐξάνει «εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ», μέχρις ὅτου φθάσει νὰ λέγῃ μετὰ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου: «ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῆ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός». Τοὺς οὕτω τελειομένους ὁ Χριστὸς δὲν τοὺς θεωρεῖ ἀπλῶς φίλους Του ἢ ἀδελφούς Του, ἀλλὰ τοὺς ἀναγνωρίζει ὡς μέλη τοῦ Σώματός Του. Διὰ τοῦτο καὶ ἔλεγεν ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ Σταυροῦ πρὸς τὴν Παναγίαν Μητέρα Του περὶ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου: «Γύναι, ἴδε ὁ υἱός σου» καὶ εἰς τὸν Ἰωάννην «ἰδοὺ ἡ Μητέρα σου». Τὰ Χριστούγεννα, λοιπόν, ἀνοίγουν διάπλατα τὴν θύραν τῆς κατὰ χάριν χριστοποιήσεως καὶ θε-

οποιήσεως τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἔνεκα τούτου ἀκριβῶς «ἄγει ἑορτὴν, ἐν χαρᾷ πᾶσα ἢ κτίσις, καὶ οἱ οὐρανοὶ σὺν ἡμῖν ἀγαλλιώνται» κατὰ τὴν εὐσημον καὶ σωτήριον αὐτὴν ἡμέραν!

Μὲ αὐτὰ τὰ χαρμόσυνα καὶ ἐλπιδοφόρα δεδομένα εἰς χεῖρας, ἀπευθύνομεν, ἀπὸ τῆς ἐν Φαναρίῳ καθηγιασμένης καθέδρας τοῦ πανσέπτου Οἴκουμενικοῦ Πατριαρχείου, θερμὰ ἐόρτια συγχαρητήρια καὶ ἐγκαρδίους Πατριαρχικὰς εὐχὰς ἐπὶ τῇ «μητροπόλει τῶν ἐορτῶν» πρὸς ἅπαντα τὰ ἀνὰ τὸν κόσμον προσφιλῆ καὶ ἐπιπόθητα τέκνα τῆς ἁγιωτάτης Μητρὸς Ἐκκλησίας, κληρικὸς παντὸς βαθμοῦ, μονάζοντας καὶ λαϊκοὺς, ἄρχοντας καὶ ἀρχομένους, μικροὺς καὶ μεγάλους, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς ἐμπεριστάτους, τοὺς ἐν θλίψει, ἀνάγκῃ καὶ δοκιμασίᾳ εὕρισκομένους. Εἶθε, ὁ ἐν σπηλαίῳ γεννηθεὶς καὶ ἐν φάτνῃ ἀνακλιθεὶς προαιώνιος Υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ χάριν ἡμῶν Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου, νὰ καταστήσῃ πάντας ἡμᾶς ἀξίους τῆς κενωτικῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἁγίας καὶ προσκυνητῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας Του!

Φανάριον, Χριστούγεννα ,βθ'
+ Ὁ Κωνσταντινουπόλεως
Βαρθολομαῖος
Διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης
πάντων ὑμῶν

*Πρός τόν Ἱερό Κλήρο,
τίς Μοναστικές Ἀδελφότητες
καί τόν φιλόθεο λαό
τῶν Ἐπαρχιῶν
Κισάμου καί Σελίνου*

*«Τὸ μεγαλύτερο καὶ ὑψι-
στο μυστήριο καὶ παραδοξο
εἶναι τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ Υἱὸς καὶ
ἄσαρκος Λόγος τοῦ Θεοῦ ἔλα-
βε θνητὸ - ἀνθρώπινο σῶμα. Τὸ
νά θελήσει νά γίνει ἄνθρωπος,
ἐνῶ ἦταν Θεὸς καὶ νά ἀνεχθεῖ
νά ταπεινωθεῖ τόσο, ὅσο οὔτε
ὁ ἀνθρώπινος νοῦς δύναται νά
χωρέσει, αὐτὸ εἶναι τὸ πλέον
φρικτὸ καὶ ἀκατάληπτο».*

*(Ἅγιος Ἰωάννης
Χρυσόστομος)*

Ἀγαπητοί μου ἀδελφοί,

Γιά ἄλλη μία φορά καλούμεθα νὰ ζήσουμε καὶ νά ἐορτάσουμε τὴν μεγάλη ἡμέρα καὶ ἐορτὴ τῆς ἐλεύσεως τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἐλπίδας στὸν κόσμο, τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ μας, τὴν μητέρα καὶ ρίζα τῶν ἐορτῶν, τὰ Χριστούγεννα. Γιά τὴν Ἐκκλησία τὰ Χριστούγεννα εἶναι ἡ ἐορτὴ πού βοηθᾷ τοὺς πιστοὺς νά ζήσουν τὴν Ἐνσάρκωση καὶ Ἐνανθρώπιση τοῦ Χριστοῦ ὄχι ὡς ἓνα γεγονὸς τοῦ καιροῦ ἐκείνου, ἀλλὰ ὡς μία ζῶσα πραγματικότητα τοῦ σήμερα. Ἐξάλλου γιά τὴν συνείδηση τῆς Ἐκκλησίας αὐτὸ θὰ πεῖ ἐορτάζω: «ξεφεύγω ἀπὸ τὸν χρόνο μου καὶ ἀπὸ τὸν τόπο μου, καὶ εἰσέρχομαι στὴν αἰώνια ὥρα, στό αἰώνιο παρὸν τοῦ Θεοῦ γιά νά ζήσω τὴν ἱστορία Του ὡς ἱστορία μου, γιά νά βιώσω τὴν ζωὴ Του ὡς ζωὴ μου». «**Σήμερα γεννᾶται**» ψάλλει τίς ἡμέρες αὐτὲς ἡ Ἐκκλησία μας καὶ καταλύει τὰ χρονικὰ καὶ τοπικὰ ὄρια τῆς ἱστορικῆς πραγματικότητος, μεταφέροντας τοὺς πιστοὺς σὲ ἓνα διαρκὲς παρὸν. Ἔτσι εἰσέρχεται τὸ θεϊκὸ μέσα στὴν ἱστορικὴ πραγματικότητα.

Εὐλόγα ἐρωτοῦν πολλοί: Τὶ νόημα ἔχουν, ἄραγε, τὰ Χριστούγεννα; Πῶς τὰ βιώνουμε καὶ τὶ ὠφελοῦμαστε, ἀπὸ τὸν τρόπο πού τὰ ἐορτάζουμε; Πόση ὁμορφιά, πόση ἐλπίδα καὶ χαρὰ μποροῦν νά φέρουν στὴ ζωὴ μας οἱ στολισμοὶ τῶν σπιτιῶν, τῶν καταστημάτων καὶ τῶν δρόμων μας; Εἶναι γεγονὸς ὅτι πρωτεύουσες τοῦ κόσμου, πόλεις καὶ χωριά ἀνταγωνίζονται τοῦτες τίς μέρες σ' ἓνα ἐορταστικὸ παραλήρημα, στό ξόδεμα τῆς ἐλπίδας. Ἀκόρεστα τὰ ἔνστικτα τοῦ ἀνθρώπου, ἀπίστευτα ἐφευρετικὴ ἡ ἀγορά. Τὰ Χριστούγεννα γίνονται τὸ πρόσχημα καὶ ὁ Χριστὸς τὸ ἄλλοθι. Τὸ γιορτινὸ τραπέζι στό ἐπίκεντρο τοῦ ἐνδιαφέροντος. Δόλωμα ὁ 13^{ος} μισθός. Πολιτικὲς ἀντιπαραθέσεις στά τηλεοπτικὰ παράθυρα γιά τὰ ἀγαθὰ εὐρείας κατανάλωσης μὲ μπόλικη δόση ὑποκρισίας. Πλειοδοσία αἰσθημάτων καί... ἀπόσβεση ἐνοχῶν!

Καὶ μέσα στοὺς στολισμένους καὶ φωταγωγημένους δρόμους τῶν πόλεων, στὴν κοσμοσυρροὴ τῶν πολυκαταστημάτων, κυκλοφορεῖ ἀνατριχιαστικὰ ἡ παγωνιά τῆς ἀπουσίας τοῦ Θεοῦ. Περιορίζομαστε ἔτσι «*στὴ γέννηση τοῦ ἠθικολόγου Ἰησοῦ, τοῦ ἀκινδύνου Χριστοῦ τῶν κηρυγμάτων, τῶν στερεότυπων εὐχῶν, τοῦ ρομαντικοῦ Ναζωραίου τῶν παραισθήσεων*», ὅπως σημειώνει σύγχρονος στοχαστής. Μὲ στατιστικὲς καὶ μελέτες πασχίζουν κοινωνιολόγοι καὶ ψυχολόγοι νά ἐξηγήσουν τὴν ἔκρηξη τοῦ παραλογισμοῦ καὶ τῆς ἀνομίας, νά λύσουν τὸ αἶνιγμα τῆς ἀντίφασης πού κρύβεται στὴ συνωμοσία τῆς χαρᾶς. Κουρασμένα Χριστούγεννα... Ζωὴ ἐκπτώσεων πού γίνεται ἐπιβίωση. Βαριά καὶ πηχτὴ ἡ νύχτα τῶν συνειδήσεων. Περισσότερο ἔντονη ἡ μελαγχολία τῶν μεθεορτίων στιγμῶν.

Στὸν ἀντίποδα τοῦ ἀγοραίου κοσμοπολιτισμοῦ τῶν Χριστουγέννων ὁ μυστικὸς κόσμος τῆς παράδοσης πού γέννησε τὸ ἦθος αὐτοῦ

ἐδῶ τοῦ τόπου, μπολιασμένος μετὰ τὴν πίστη τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας. Στὴ γλώσσα καὶ τῆ ζωῆ τῆς Ἐκκλησίας τὰ Χριστούγεννα σημαίνουν Σάρκωση. Σάρκωση θὰ πεῖ πὼς ὁ ἀπερινόητος, ἀπρόσιτος καὶ ἄκτιστος Θεὸς ταπεινώνεται καὶ γίνεται ἓνα μετὰ τὴ φθαρτὴ καὶ θνητὴ φύση μας. Πραγματικά, ὄχι φανταστικά. Γίνεται πλήρης, ὅμοιος μετὰ μᾶς ἄνθρωπος, ἀποκτᾷ σάρκα καὶ ὀστέα. Ἀδειάζει ἡ θεότητα μέσα στό κορμὶ τῆς ἀνθρωπότητος ἀπὸ ἀγάπη καὶ μόνον. Σκάνδαλο γιὰ τὴ λογικὴ, τρέλα ἀκατανόητη. «**Μυστήριον ξένον ὄρω καὶ παρόδοξον**» ψάλλει ὁ ὑμνωδὸς τῆς Ἐκκλησίας. Μόνον μετὰ πίστη, δηλαδὴ ἐμπιστοσύνη, χωρὶς ὄρους καὶ ὄρια βιώνεις τέτοια ἀποκάλυψη. Ρίσκο, τελικά, ἡ πιστὴ στό Θεὸ - ὅπως καὶ στόν ἔρωτα - δέν ἔχει ἀσφαλίσεις, κατοχυρώσεις, ἀποδείξεις. Διακινδυνεύεις, χάνεις ἢ κερδίζεις τὰ πάντα. «**Κι' ὅποιος δέν ἀπελπίστηκε ἀπ' ὅλα δέν τρέχει κοντὰ στόν Θεό**», θὰ μᾶς πεῖ ὁ Κόντογλου. Αὐτὸ εἶναι τὸ μεγαλεῖο τῆς Σάρκωσης, ἡ γιορτὴ τῶν Χριστουγέννων! Καὶ μία τέτοια θεολογία καὶ φιλοσοφία ζωῆς πού πιστεύει σ' αὐτήν, εἶναι πού γέννησε τὸν πολιτισμὸ πού ξέρει γιὰ τὴ γιορτάζει τὰ Χριστούγεννα. Πολιτισμὸ γιορτῆς μετὰ ἐπίγνωση, δίχως φαντασιώσεις, ἠθικισμοὺς καὶ λυρικές ἐξάρσεις. Πολιτισμὸ πού σαρκώθηκε καὶ ἀποτυπώθηκε διαχρονικά.

Τούτῃ τὴν παράδοση πού δίνει μέτρο ζωῆς ὑποτιμοῦμε σήμερον πολλοὶ ἀπὸ ἐμᾶς ἀπὸ παχυλὴ ἄγνοια, τὴν πωλαῖμε στὰ ἀνταλλακτικὰ τῆς ἱστορίας, τὴν κάνουμε μουσεῖο γιὰ τοὺς ξένους. Βιαζόμαστε νὰ υἱοθετήσουμε μία παγκόσμια κοινωνία, ὅπου οἱ πολῖτες θὰ χαρακτηρίζονται ἀπὸ μία ἰσοπεδωτικὴ ὁμοιομορφία καὶ ἓνα συγκρητιστικὸ πνεῦμα. Λησμονοῦμε πὼς ὁ γνήσιος ἐμπλουτισμὸς πού μπορεῖ νὰ προκύψει ἀπὸ τὴν ἐπικοινωνία μετὰ τῶν πολιτισμῶν δέν θὰ ὑπάρξει παρὰ μόνον ὅταν, μέσα ἀπὸ τὸν διάλογο, ὁ κάθε πολιτισμὸς θὰ διατηρήσει τὴν ἰδιομορφία του καὶ τὴν ταυτότητά του. Ἄνυποψίαστοι, γονατισμένοι καὶ γυμνοὶ ἀπομείναμε ἔτσι νὰ γιορτάζουμε Χριστούγεννα...

Κι ὅμως... ὁ καινούργιος κόσμος ἔχει γεννηθεῖ, γεννιέται καὶ εἶναι ἐδῶ. Ὁ Θεὸς ἔστειλε τὸν Υἱὸ Του νὰ γίνῃ ἄνθρωπος καὶ νὰ λυτρώσει ἀπὸ τὶς ἁμαρτίες τοὺς ἀνθρώπους. Τὸ πραγματικὸ νόημα ὑπάρχει ἐκεῖ ἔξω καὶ μᾶς περιμένει. Φτάνει μόνον νὰ σκύψουμε ταπεινὰ πάνω ἀπὸ τὸ μικρὸ Χριστὸ καὶ σίγουρα θὰ μᾶς τὸ ψιθυρίσει.

Μετ' εὐχῶν
καὶ πολλῆς τῆς ἐν Κυρίῳ Τεχθέντι ἀγάπης,
Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
† Ὁ Κισάμου & Σελίνου
ΑΜΦΙΛΟΧΙΟΣ

Χριστός ἐξ ὐρανῶν. Ἀπαντήσατε...

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Γέροντος
ἀπό Κισάμου & Σελίνου κ. Εἰρηναίου

Μεγαλόστομος καί μεγαλόπρεπος ὁ Χριστουγεννιάτικος Ὕμνος προσκαλεῖ καί φέτο τούς Λαούς τῆς Γῆς νά προὔπαντήσουν καί νά ἀποδεχθῶν τὸ Σωτῆρα καί Λυτρωτὴ τοῦ κόσμου, τὸ Χριστό.

Ἡ πρόσκληση ἀπευθύνεται «εἰς πᾶσαν τὴν γῆν», στήν Οἰκουμένη. Ἀλλά ὅλη ἡ Γῆ δέν εἶναι ἀκόμη χριστιανική. Τό ζυμάρι τοῦ Εὐαγγελίου ζυμώνει σιγά-σιγά τόν κόσμο καί Κεῖνος πούναι Αἰώνιος καί Ἄχρονος δέν βιάζεται. Ἡ δική μας ἐφήμερη ὑπαρξη στριμωγμένη στά ἐλάχιστα χρονικά ὅρια τῆς Γέννησης καί τοῦ θανάτου, βιάζεται καί ἀνυπομονεῖ γιά ὅλα.

«Χριστός ἐξ οὐρανῶν ἀπαντήσατε!» Ποιοί θά προὔπαντήσουν λοιπόν τή φετεινή Γέννηση τοῦ Χριστοῦ καί ποιοί θά ἀπαντήσουν στό κάλεσμα τῆς σωτηρίας του; Δισεκατομμύρια ἄνθρωποι ἀνήκουν ἀκόμη σέ ἄλλες θρησκείες καί λατρεῖες. Ἐκατομμύρια ἄνθρωποι εἶναι ἀκόμη ἄθεοι καί ἀντίχριστοι. Καί ἀπό μᾶς τούς «λεγόμενους» Χριστιανούς, πόσοι εἶναι οἱ γνήσιοι; Πόσοι εἶναι πιστοί καί πόσοι εἶναι γενναῖοι ὁμολογητές του;

Ὁ Χριστουγεννιάτικος ὕμνος καλεῖ «πᾶσαν τὴν Γῆν», ὅλη τὴν ἀνθρωπότητα. Μά ιδιαίτερα ἡ πρόσκληση ἀπευθύνεται

στούς σημερινούς Χριστιανούς, ὅπου κι ἂν εἶναι. Μᾶς καλεῖ νά δώσωμε τὴ Μαρτυρία τῆς πίστες μας, σέ ἐποχὴ μιᾶς νέας εἰδωλολατρείας πού λατρεύει τὴν κατανάλωση καί τὰ ναρκωτικά. Μᾶς καλεῖ νά ρίξωμε τὸ Ἀνέσπερο φῶς τοῦ Χριστοῦ, σ' ἓνα κόσμο, πού βαδίζει «ἐν τῇ σκοτίᾳ» καί δέν γνωρίζει πού κατευθύνεται. Μᾶς καλεῖ νά μεταδώσωμε τὸ Ἅγιο Πνεῦμα σ' ἓνα κόσμο γεμάτο ἀπὸ πονηρά πνεύματα Μάγων, Ἀστρολόγων, Σατανολατρῶν, αἰρετικῶν καί διεστραμμένων.

Τά στρατόπεδα τῶν πολέμων χρειάζονται εἰρήνη. Ποιός θά τὴν δώσει; Τά ἑκατομμύρια τῶν ἀνέργων, τῶν προσφύγων καί τῶν πεινασμένων ζητοῦν ἓνα μεροκάματο. Ποιός θά τὸ πληρώσει; Ποιός θά ἀπαντήσει στίς πορεῖες τῶν ἀναρχικῶν καί τῶν παραστρατημένων, πού ἐπειδὴ δέν βρῆκαν στήν παιδεία τῶν τὸ ἀληθινὸ πρόσωπο τοῦ ἀνθρώπου, ἢ γιατί τὸ χάσανε σ' αὐτὸ τὸν παράλογο κόσμο πού ζοῦμε, φόρεσαν τίς μαῦρες κουκουλές καί γυρίζουν ἀπειλητικοί στούς δρόμους τῆς ζωῆς;

Ποιός θά πεί στούς πολιτικούς ἡγέτες τοῦ κόσμου, πῶς ἡ ἐξουσία τῶν δέν φτάνει νᾶναι δοσμένη μόνο ἀπὸ τὸ λαό. Πρέπει νᾶναι δοσμένη κι ἀπὸ τὸ Θεό, νᾶναι δηλαδή ἐμπνευσμένη κι ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, γιά νά μὴν ἐκτρέπεται σέ δημαγωγίες καί παραπλανήσεις τῶν λαῶν.

Τά ἐρωτήματα καί τὰ προβλήματα τῆς ἐποχῆς μας, πού δέν ξέρομε ἀκόμη νά ποῦμε ἂν εἶναι τέλος κόσμος, ἢ ἀρχὴ ἑνὸς καινούριου κόσμου, εἶναι πολλά καί βαραίνουν ιδιαίτερα τούς χριστιανούς πού πῆραν τὴν ἐντολή καί τὴν εὐθύνη νά εἶναι τὸ «ἄλας τῆς γῆς» καί νά σώζουν τὸν κόσμο ἀπὸ κάθε σήψη καί παρακμὴ του.

Μέσα σ' αὐτὴ τὴ συναίσθηση τῆς Χριστιανικῆς μας εὐθύνης, ἀλλά καί μέσα στήν ἐλπίδα τῆς Ἀγαθῆς Πρόνοιας τοῦ Θεοῦ στήν πορεία τῆς ἀνθρωπότητας καί τοῦ ἔθνους μας, καλοῦμε τούς Χριστιανούς τῶν Ἐπαρχιῶν μας Κισάμου καί Σελίνου, νά γιορτάσωμε τὰ φετεινὰ Χριστούγεννα καί νά ἀνανεώσωμε τὴ φλόγα τῆς πίστες μας καί τίς προσπάθειές μας γιά ἓναν καλύτερο κόσμο.

Ἡ Γέννηση τοῦ Χριστοῦ δέν γιορτάζεται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία μας μόνο καί μόνο γιά ἓνα συναισθηματικὸ εὐσεβισμό.

Ἡ Γέννηση τοῦ Χριστοῦ, πού στήν πορεία τῶν αἰώνων ἐνέπνευσε μεγάλους καλλιτέχνες, σοφοὺς, ἥρωες καί Ἅγίους, μπορεῖ καί σήμερο νά ἐμπνέει μεγάλους στοχασμούς, ἁγίους πόθους καί γενναῖες ἀποφάσεις.

Ἡ δὲ Εὐλογία καί Χάρις τοῦ ἐν Σπηλαίῳ Γεννηθέντος Χριστοῦ εἶη μετὰ πάντων ὑμῶν καί ἡμῶν.

Ἀπὸ τὸ Βιβλίον τοῦ Σεβ. Γέροντος
ἀπὸ Κισάμου & Σελίνου κ. Εἰρηναίου:
«Ἀπὸ τίς ἑορτές τῆς Ἐκκλησίας μας»

Δέν υπάρχει άλλος δρόμος

Τοῦ Πανοσ. Ἀρχιμ. Ἰγνατίου Θ. Χατζηνικολάου
Θεολόγου τ. Λυκειάρχου – Ἀκαδημαϊκοῦ
Ἱεροκλήρουκς Ἰ. Μ. Κισάμου καί Σελίνου

Οἱ χριστιανοί καί μάλιστα οἱ νέοι ἄνθρωποι, ρομαντικοί καί ἐνθουσιώδεις ἀπό τήν φύση τους, κάθε **Χριστούγεννα** προσπαθοῦν μέ τήν δυνατή φαντασία τους νά ἀναπλάσουν τήν ἄρρητη φωτοχυσία ἐκείνης τῆς Ἁγίας Νύχτας. Νά ἀφουγκραστοῦν τό ἀγγελινό, τό γλυκό καί ἐλπιδοφόρο **«δόξα ἐν ὑψίστοις»**.

Λησμονοῦν ὅμως τήν βασική προϋπόθεση αὐτῶν τῶν ἐξαισιῶν γεγονότων τῆς Ἁγίας Νύχτας. Πότε ἄνοιξε ὁ οὐρανός καί ξεχύθηκε τό ἀμέτρητο πλῆθος τῆς οὐράνιας στρατιᾶς; Πότε ἡ γῆ ἄκουσε τό «ῶσαννά» καί τό **«δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καί ἐπί γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία»**, ὕμνους πρωτάκουστους, μυριόστομους;

Πότε ἄλλοτε ἡ νύχτα λούστηκε στό φῶς; Αὐτά τά μεγάλα καί πρωτόφαντα καί πρωτάκουστα γεγονότα ἀκολούθησαν ἔπειτα ἀπό ἕνα ἄλλο γεγονός, **τή βαθειά ταπείνωση τοῦ Χριστοῦ καί Κυρίου μας**.

Τό ξέρω, πώς ἡ ἀπροσμέτρητη ταπείνωση τοῦ Θεοῦ, νά γεννηθεῖ ὡς ἄνθρωπος στή γῆ, εἶναι μυστήριο γιά τά μέτρα τοῦ δικοῦ μας λογικοῦ. Γι' αὐτό καί ὁ ὕμνωδός ἀναφωνεῖ: **«Μυστήριον ζῆνον, ὁρῶ καί παράδοξον...»**. Τό μυστήριο εἶναι ἡ ἀποκλειστικότης τοῦ Θεοῦ. Ἐμεῖς ὅμως δέν θά μποῦμε στόν γνόφο τοῦ μυστηρίου. Μποροῦμε, **καί πρέπει**, νά σταθοῦμε μέ σιγή καί δέος στά ψηλαφητά, στά ὀλοφάνερα γεγονότα ἐκείνης τῆς Ἁγίας Νύχτας καί νά τά ἐπισημάνομε.

Ἄνερμήνευτος καί ἀπερινόητος ὁ Θεός. Εἶναι ὁ Νομοθέτης, ὁ Ἐξουσιαστής τοῦ κόσμου. Καί ὅμως, ταπεινώνεται ἀκολουθῶντας πιστά τούς νόμους τῆς Δημιουργίας Του. Μποροῦσε νά ἔλθει στή γῆ ἀλλοιῶς, ὡς ἄνθρωπος ἔστω, ἀλλά χωρίς νά ταπεινωθεῖ μ' αὐτόν τόν τρόπον. Ὡστόσο, γεννᾶται βρέφος γυμνό, ὀλότελα ἀδύνατο.

Ὅλοι οἱ θνητοί ἔρχονται στόν κόσμον σ' ἕνα σπίτι, φτωχό ἢ πλούσιο, σέ μιά καλύβα ἔστω. Ὁ ἀθάνατος Θεός γεννᾶται σέ μιά σπηλιά, στή φάτνη τῶν ἀλόγων. Ἡ πρώτη συντροφιά, ἐκτός ἀπό τήν Παρθένο καί τόν Ἰωσήφ, εἶναι τά ζῶα. Ἥθελε μήπως νά δείξει μ' αὐτόν τόν τρόπον, πώς οἱ ἄνθρωποι εἶχαν ἀποβάλλει κάθε τι τό θεῖον πού τούς ἔδωκε τήν ἡμέρα τῆς δημιουργίας, καί γίνανε ἄλογα ζῶα;...

Γεγονός πάντως εἶναι πώς ὁ Θεός, πού περιοχίζεται ἀπό ἀγγέλους καί ἀρχαγγέλους, γεννήθηκε ἀνάμεσα σέ κτήνη, πού οὔτε μιλοῦν, οὔτε κρίνουν, οὔτε καταλαβαίνουν τίποτε ἀπό τό κοσμοϊστορικό γεγονός πού συντελεῖται δίπλα τους. Αὐτόν, πού δέν μποροῦν οὔτε

οἱ ἄγγελοι τοῦ οὐρανοῦ νά ἀτενίσουν, τόν βλέπουν γυμνό βρέφος μέ τό ἀνέκφραστο, κρύο βλέμμα τους τά ζῶα καί συνεχίζουν ἀδιάφορα νά μηρυκάζουν τόν σανό τους μπροστά του. **Τί εἶναι αὐτό, παρά ταπείνωσης βαθειά τοῦ Θεοῦ μας;**

Χριστός γεννᾶται: Σπάργανα πρόχειρα καί φτωχά τυλίγουν τό ἅγιο σωματάκι Του. Καί ὅμως, Αὐτός εἶναι πού ντύνει καί στολίζει μέ ἄφθαρτη χάρη, ἀφάνταστον πλοῦτον, ἀμέτρητες ποικιλίες χρωμάτων τά κρίνα τοῦ ἀγροῦ, τήν πλάση ὄλη, γῆ καί οὐρανό.

Χριστός γεννᾶται: Ἐρχεται νά ζεστάνει μέσα στήν παγερή ἀτμόσφαιρα καί μοναξιά καί ἀδιαφορία κάθε ψυχῆ. Ὅμως δέν διαμαρτυρήθηκε καθόλου γιά αὐτή μας τήν στάση τήν ὥρα πού μᾶς πρωτοσυναυτοῦσε. Ἡ μόνη Του «διαμαρτυρία» ἦταν ἡ ἀθῶα καί συμπαθητική κραυγή κάθε νεογέννητου.

Βαθειά ἡ ταπείνωση τοῦ Σαρκωθέντος Θεοῦ, τόν Ὅποιον ὕμνησαν καί ὕμνοῦν οἱ Ἄγγελοι ἀκαταπαύσως, καί τό κλάμα τοῦ Θεῖου Βρέφους, θά σταματοῦσε τούς θρήνους στή βασανισμένη καί δακρύβρεκτη γῆ. **Ὁ ἔρχομός Του στή γῆ ἄνοιξε στούς ἀνθρώπους τό δρόμο τοῦ οὐρανοῦ.**

Ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι θέλομε δόξα καί τιμές. Διακρίσεις καί ἐπευφημίες. Πλοῦτη καί ὑλικές ἀπολαύσεις. Καί ὅμως ἔρχονται τά Χριστούγεννα πού μᾶς λένε ὅτι **δέν υπάρχει ἄλλος δρόμος πού νά ὀδηγεῖ στήν δόξα, ἔξω ἀπό τόν δρόμο τῆς ταπεινώσεως**. Ἀφοῦ κι Αὐτός, ὁ αἰώνως δοξαζόμενος Θεός, αὐτόν τόν δρόμον ἀκολούθησε, ὅταν ἦλθε στή γῆ μας, γιατί ἐμεῖς ἐπιμένομε νά ἀναζητοῦμε ἄλλον;

Χριστούγεννα: Ὁ Χριστός **«ἐταπείνωσεν ἑαυτόν...»** (Φιλιπ. 2,8). Ἀπό, καί διά τῆς ταπεινώσεως, ἐδοξάσθη. Ἡ δόξα καί τό στεφάνι μπορεῖ νά ἀργήσουν. Δέν ἔχει σημασία. Τό βέβαιο εἶναι ὅτι θά ἔλθουν. Γιατί τήν ταπείνωση τήν ἀκολουθεῖ ἡ δόξα καί ἡ χαρά τῆς ψυχῆς. Τό πανηγύρι τῶν Ἀγγέλων (Λουκ. 15,10). **Ἡ καρποφορία τῶν Χριστουγέννων στήν ψυχῆ μας.**

Ὁ Ἅγιος Σπυρίδων, ὡς Ποιμὴν καὶ χειραγωγὸς στό Μυστήριον τῆς Βηθλεέμ

Ὀμιλία τοῦ Πανοσ. Ἀρχιμ. Γερασίου Μαρματάκη,
Ἡγουμένου Ἱ.Μ. Ἀγκαράθου
(Κατὰ τὴν ἐορτὴ τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, Κίσαμος 2009)

Ἡ χάρις τοῦ Παναγίου Πνεύματος συνήγαγε ὅλους ἐμᾶς στὸν παλαιὸ Μητροπολιτικὸ Ναὸ τῆς ἱστορικῆς Μητροπόλεως Κίσαμου καὶ Σελίνου, μέ ἀφορμὴ τὴν ἐορτὴ τοῦ προστάτου καὶ πολιούχου αὐτῆς, Ἁγίου Σπυρίδωνος.

Ὁ Ἅγιος Σπυρίδων εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς πρῶτους τιμημένους καὶ ἀγαπητοὺς ἁγίους τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας. Γεννήθηκε ἐπὶ βασιλείας τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου στό νησί τῆς Κύπρου ἀπὸ φτωχοὺς γονεῖς. Γι' αὐτὸ στὰ παιδικὰ του χρόνια ἦταν βοσκός.

Ἦταν πολὺ ἀπλὸς στὴ γνώμη, σάν τοὺς ψαράδες πού διάλεξε ὁ Χριστὸς γιὰ μαθητές του. Λίγα χρόνια μετὰ τὸν γάμο του χήρεψε καὶ οἱ συμπατριῶτες του «ἐν ἐνὶ στόματι» τὸν ἐξέλεξαν Ἐπίσκοπο Τριμυθοῦντος, ἐξαπίας τῆς ἀγιότητος τοῦ βίου του, παρά τὸ γεγονός «ὅτι ἦταν ἀγράμματος». Ἄλλωστε, ὅπως μᾶς λέει ὁ Ἅγ. Συμεὼν ὁ νέος Θεολόγος, αὐτὸς πού θά ἀποκτήσει τὸν Θεὸ δέν ἔχει ἀνάγκη τὰ ἀνθρώπινα βιβλία. Τί νὰ τὴν κάνει κανεὶς τὴν ἀνθρώπινη γνώση, ὅταν κατέχει τὸν Θεὸν τῶν γνώσεων!

Λαμβάνοντας αὐτὸ τὸ πνευματικὸ ἀξίωμα ἔγινε ἀκόμα ἀπλοῦστερος καὶ ταπεινός καὶ ποίμανε τὰ λογικὰ πρόβατα πού τοῦ ἐμπιστεύθηκε ὁ Χριστὸς μέ ἀγάπη ἀλλὰ καὶ μέ αὐστηρότητα, γιατί ὁ Ἐπίσκοπος εἶναι ὁ σπογγικός πατέρας, ἀλλὰ καὶ ἡ φωνὴ τῆς πειθαρχίας, καὶ σέ ἔκτακτες περιπτώσεις γίνεται νόμος, ἀφοῦ ὀφείλει νὰ ὀδηγεῖ πάντοτε τὸ ποίμνιο του εἰς νομὰς σωτηρίας.

Ἐγινε προστάτης τῶν φτωχῶν, πατέρας τῶν ὀρφανῶν, δάσκαλος τῶν ἁμαρτωλῶν. Καὶ εἶχε τέτοια καθαρότητα καὶ ἀγιότητα, πού τοῦ δόθηκε ἀπὸ τὸν Χριστὸ ἡ χάρις νὰ ἐπιτελεῖ πολλὰ θαύματα καὶ νὰ συλλειτουργεῖ μέ τοὺς Ἀγγέλους. Μέ ἀποτέλεσμα νὰ τιμηθεῖ, ἐνῶ ζοῦσε ἀκόμα, ὡς ἅγιος καὶ θαυματουργός.

Αὐτὸν τὸν μεγάλο θαυματουργὸ Ἅγιο μᾶς καλεῖ ἡ ἐκκλησία σήμερα, λίγες μέρες πρὶν τὴν κατὰ σάρκα γέννηση τοῦ Κυρίου μας νὰ ἐορτάσουμε καὶ νὰ μιμηθοῦμε.

Ἡ ἐορτὴ τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος ἀποτελεῖ προεόρτια τῶν Χριστουγέννων. Οἱ Μάγοι ὀδηγήθηκαν στό μυστήριον τοῦ σπηλαίου, ὀδηγήθηκαν στὸν σαρκοθένητα Θεό, στὸν Θεάνθρωπο Ἰησοῦ Χριστό, ἀπὸ ἓνα φωτεινὸ ἀστέρι.

Κάθε ἅγιος τῆς Ἐκκλησίας μας εἶναι ἓνα πνευματικὸ ἀστέρι, πού μᾶς ὀδηγεῖ στό μυστήριον τῆς σαρκώσεως τοῦ Θεοῦ Λόγου, στό μυστήριον τῆς Βηθλεέμ. Κάθε ἅγιος εἶναι ἓνας ὀδηγός, ἓνας χειραγωγός εἰς Χριστόν.

Οἱ Μάγοι ὅμως ἀδελφοί μου, δέν θαύμασαν μόνο τὸ ἔκτακτο ἀστέρι. Τὸ ἀκολούθησαν, ἕως ὅτου συνάντησαν τὸν Ἰησοῦ. Ἔτσι καὶ κάθε Ἅγιος τῆς Ἐκκλησίας, μᾶς παραγγέλλει νὰ προχωρήσουμε, γιὰ νὰ συναντήσουμε τὸν Λυτρωτὴ τῶν ἀνθρώπων, τὸν Ἰησοῦ Χριστό.

Κάθε Ἅγιος μᾶς φωνάζει νὰ προχωρήσουμε ἀπὸ τὴν Ἁγιολογίαν στὴ Χριστολογία καὶ στὴ Χριστοκαρδίαν. Μᾶς φωνάζει νὰ προσκυνήσουμε τὸ μυστήριον τῶν

μυστηρίων. Νὰ πιστέψουμε στό πρωτόγνωρο, πρωτοφανές καὶ μοναδικὸ γεγονός, πού ὁ Θεὸς ἔγινε ἄνθρωπος καὶ νὰ δεχθοῦμε τὴ χάρις τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Θεοῦ. Αὐτὸ εἶναι τὸ μήνυμα κάθε Ἁγίου. Αὐτὸ εἶναι καὶ τὸ μήνυμα τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος. Μήνυμα Χριστουγεννιάτικο, μήνυμα Χριστοκεντρικὸ, μήνυμα λυτρωτικὸ.

Κάθε Ἅγιος μπορεῖ νὰ παίξει προδρομικὸ ρόλο γιὰ τὴ γνωριμία μας μέ τὸ Χριστό. Ἀγαπᾶμε καὶ θαυμάζουμε τὸν Ἅγιο Σπυρίδωνα. Καὶ πράττομε σωστά, γιατί ὁ Ἅγιος Σπυρίδων μέ τὴν ζωὴ του κατέστη ἐπίγειος Ἄγγελος καὶ οὐράνιος ἄνθρωπος. Δέν φθάνει ὅμως μόνο αὐτό. Ὁ Ἅγιος Σπυρίδων ὑπάρχει, ἐπειδὴ ὑπάρχει ὁ Χριστὸς, πού ἔσπειρε τὴν ἀγιότητα στὴν καρδιά του. Ἡ κατὰ χάριν ἀγιότητα τῶν ἁγίων πηγάζει ἀπὸ τὴν κατὰ φύσιν ἀγιότητα τοῦ Χριστοῦ. Ἡ ἀγγελιοποίηση τῶν ἀνθρώπων γίνεται, διότι ὄχι ἄγγελος, ἀλλ' ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς ἔγινε ἄνθρωπος. Ἡ οὐρανοποίηση τῆς γῆς γίνεται, διότι ὁ οὐρανὸς ἄγγιξε τὴ γῆ. Οἱ ἐορτές τῶν ἁγίων ὑπάρχουν, διότι ὑπάρχει ἡ μητρόπολις τῶν ἐορτῶν, τὰ Χριστούγεννα.

Τὰ Χριστούγεννα, ἀδελφοί μου, εἶναι τὸ μυστήριον τῆς ἀπλότητος, πού φανερώνει πόσο πολὺ ἀγάπησε ὁ Θεὸς τὸν κόσμον καὶ ἰδιαίτερως τὸν ἄνθρωπον. Καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ γιὰ τὸν ἄνθρωπον εἶναι κρυμμένη μέσα στὴν ἀπλότητα καὶ τὴν πενία τοῦ σπηλαίου καὶ τῆς φάτνης. Εἶναι ἡ σαρκωμένη ἀγάπη, ὁ Χριστὸς. Ἡ σαρκωμένη ἀγάπη τυλιγμένη μέσα στὰ ἄχυρα, γιατί δέν ὑπῆρχε πιό

ευτελέστερος τόπος νά γεννηθεῖ κάποιος ἀπό τό σπήλαιο, οὔτε κάτι πιό ταπεινωτικό γιά τόν Θεό ἀπό τό νά τυλιχθεῖ μέ ἀνθρώπινα σπάργανα, ὅπως ἀκοῦμε στήν ὑπακοή τῶν Χριστουγεννίων.

Ὅπως καταλαβαίνετε, ἡ Γέννηση τοῦ Χριστοῦ μᾶς δείχνει ὀλοφάνερα ὅτι στήν ἀπλότητα κρύβεται ἡ ἀγιότητα, καί ὅτι ἡ ἀγιότητα ξεκινάει ἀπό αὐτήν. Καί τήν ἀπλότητα τή βλέπουμε στόν Ἅγιο Σπυρίδωνα. Ἦταν ἀπλός καί πρᾶος. Ἐβίωνε τόν λόγο τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἐθνῶν «*πλουτιζόμενοι εἰς πᾶσαν ἀπλότητα, ἥμεις κατεργάζεται δι' ἡμῶν εὐχαριστίαν τῷ Θεῷ*» (Β' Κορ. 9,11).

Μέσα στή φάτνη ἀναπαύθηκε ὁ πρᾶος καί ἀπλοῦς Ἰησοῦς, ὁ Θεάνθρωπος. Καί ἀπό τότε πού στήν καρδιά τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος κατώκησε ὁ Θεάνθρωπος, ἔγινε καί ὁ Σπυρίδων ἀπλός καί πρᾶος. Ἀπέκτησε ἀληθινή ἀνθρωπιά καί ἡ καρδιά του χωροῦσε ὅλο τόν κόσμο. Καί ἐπειδή ἦταν πλούσιος στήν καρδιά δέν ὑπολόγιζε καθόλου τόν φθαρτό καί ψεύτικο πλοῦτο.

Μιμήθηκε τήν ἀκακία καί τήν ἀπλότητα τοῦ Κυρίου. Γι αὐτό καί ἡ Ἐκκλησία μᾶς καλεῖ μέ τό τροπάριο τῶν ἀποστίχων, πού μόλις ἀκούσαμε, νά μιμηθοῦμε τό πρᾶον του, τό ἄκακον, τό ἀπλοῦν, τό φιλόνητον, τό περί πάντας σοφόν, μέ τά ὅποια μετέτρεψε τήν καρδιά του σέ φάτνη, γιά νά φιλοξενήσει τόν σαρκωμένο Θεό.

Ἡ ἀπλότητα καί πραότητα, ἀδελφοί μου, εἶναι μεγάλες δυνάμεις καί ἀξίες. Ἡ πραότητα καί ἡ ἀγαθότητα δέν εἶναι, ὅπως νομίζουν οἱ δῆθεν εὐφυεῖς, ἀδυναμία καί καταφύγιο τῶν ἀδύνατων καί ἀσθενικῶν. Ἐκεῖνο ὀνομάζεται δειλία.

Ἡ πραότης καί ἡ ἀγαθότητα εἶναι καρπός γενναιότητος. Χρειάζεται πνευματικό βάθος, μεγάλη ψυχική καλλιέργεια, ὑπομονή καί πολλή ἀγάπη πρὸς τούς ἀνθρώπους. Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος εἶπε γιά τόν ἑαυτό του «*μάθετε ἀπ' ἐμοῦ ὅτι πρᾶος εἰμί καί ταπεινός τῇ καρδίᾳ*» (Ματθ. 1α' 29), ὑπῆρξε ὁ γενναιότερος υἱός τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐπίσης ὁ Χριστός εἶπε καί τόν παράδοξο ἐκεῖνο μακαρισμό «*μακάριοι οἱ πρᾶεῖς ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τήν γῆν*». Δέν εἶπε, ὅτι θά κληρονομήσουν τούς οὐρανούς, ἀλλά εἶπε «*τήν γῆν*». Καί εἶπε «*τήν γῆν*», γιά νά ἀποκαλύψει τήν ἀλήθεια ὅτι, σέ τελευταία ἀνάλυση, κατοχοί τῆς γῆς δέν εἶναι, ὅπως νομίζεται, οἱ ἰσχυροί, οἱ ἐπιδρομεῖς, οἱ κατακτητές, αὐτοὶ πού ὑψώνουν σύνορα, αὐτοὶ πού κάνουν ἐπενδύσεις ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἀλλ' οἱ πρᾶεῖς. Γιατί ἡ γῆ δέν κατακτάται, κληρονομεῖται.

Γι' αὐτό καί ὁ Ἅγιος Σπυρίδων δέν κληρονόμησε μόνο τήν βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ἀλλά καί τόν κόσμο ἀφοῦ ὁ λαός τόν ἀγάπησε, τόν τιμᾶ καί τόν ἐορτάζει ἐδῶ καί 17 αἰῶνες.

Ἡ Γέννηση τοῦ Σαρκωθέντος Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ ἀποκαλύφθηκε πρῶτα σούς ποιμένες τῆς Βηθλεέμ. Αὐτοὶ πρωτοάκουσαν τό εὐαγγέλιο τῆς σωτηρίας. Αὐτοὶ ἄκουσαν πρῶτοι τό «*Ἰδοὺ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαράν μεγάλην, ἥτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ, ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον σωτήρ*» (Λουκ. 2,11).

Ὅπως οἱ ποιμένες δέχθηκαν πρῶτοι τό μήνυμα τῶν Χριστουγεννίων, ὅπως ὁ Μωϋσῆς καί ὁ Δαβίδ, πού ἦταν βοσκοὶ δέχθηκαν τήν παρουσία τοῦ Θεοῦ, ἔτσι καί ὁ Ἅγιος

Σπυρίδων, πού ἦταν ποιμὴν στό ἐπάγγελμα, ταπεινός καί πρᾶος βοσκός, δέχθηκε τήν ἐπίσκεψη τοῦ Σαρκωθέντος Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ.

Καί δέχθηκε τήν ἐπίσκεψη τοῦ Θεοῦ ὄχι βέβαια ἐπειδή ἦταν βοσκός, ἀλλά ἐπειδή ἔγινε πρᾶος, συμπαθής, καθαρὸς καί ταπεινὸς στήν καρδιά. Γιατί ὅπως μᾶς λέει ὁ Χριστός μόνο «*οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ*» θά δοῦν τόν Θεό.

Καί ἔχουμε ἀνάγκη ὅλοι ἀπό πραότητα καί ἡμεμία. Ἰδιαίτερα στίς ἡμέρες μας ἐπιβάλλεται νά καταπραΰνουμε τήν τρικυμία τῆς καρδιάς καί τοῦ νοῦ μας, ἡ ὁποία ὀφείλεται στήν ἀμαρτία, καί ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τήν ἀποξένωσή μας ἀπὸ τό Θεό. Καί γνωρίζουμε ὅλοι ὅτι ἡ ἐγκράτεια εἶναι ἡ κατάλληλος βοηθός. Καί ἡ ἐγκράτεια πού προβάλλει ἡ Ἐκκλησία μας ἀπευθύνεται σ' ὅλη τήν ψυχοσωματική ἀνθρώπινη προσωπικότητα.

Δέν ἀρκεῖ μόνο ἡ σωματική ἐγκράτεια. Χρειάζεται κυρίως ἡ πνευματική ἐγκράτεια, ἡ ὁποία εἶναι σπουδαιότερη. Διότι σήμερα μετατρέψαμε τήν νηστεία ἀπὸ ἄσκηση καί θυσία σέ μόνιμο ὑγιεινὸ διαπολόγιο. Ἔτσι καί τήν ἐγκράτεια τήν περιορίσαμε μόνο σέ αὐτά πού φαίνονται καί ἀφήσαμε ἀχαλίνωτα τά συναισθήματά μας, τούς λογισμούς μας, τά ψυχικά πάθη, τόν λόγο, τήν γλῶσσα.

Ἐμεῖς ὅμως ὡς χριστιανοὶ δέν πρέπει νά περιοριζόμαστε σέ αὐτά πού φαίνονται, ἀλλά νά κοιτάζουμε καί αὐτά πού δέν φαίνονται, γιατί μόνο τότε θά ἀνακαλύψουμε σέ τί ὑπεροῦμε, μόνο τότε θά διαγνώσουμε τόν ρύπο τῆς ψυχῆς μας. Καί ἀφοῦ γνωρίσουμε τόν ἔσω μας ἀνθρώπο, θά βροῦμε τρόπο νά πᾶμε στό ποτάμι πού μᾶς καθαρίζει ἀπὸ τήν ἀμαρτία, τό ὁποῖο περνάει μέσα ἀπὸ τήν Ἐκκλησία, ρέει ἀπὸ τό πετραχήλι τοῦ πνευματικοῦ. Γιατί μόνο μέ τήν ἐξομολόγηση θά μπορέσουμε νά κάνομε τήν καρδιά μας δέκτη ἱκανό, νά δεχθεῖ τό χριστουγεννιάτικο μήνυμα, ὅπως ἔγινε μέ τούς ποιμένες τῆς Βηθλεέμ, ὅπως ἔγινε μέ τόν ποι-

μένα Σπυρίδωνα. Ὁ Ἅγιος Σπυρίδων ἦταν ποιμένας ἀλόγων προβάτων. Ἐγινε καί ποιμένας λογικῶν προβάτων, εἰς τύπον καί τόπον τοῦ ἀρχιεπίσκοπου Χριστοῦ.

Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος παραστατικά ἀναφέρει ὅτι ὁ ποιμὴν δὲν φροντίζει μόνο τὰ πρόβατα, ἀλλὰ καταδιώκει καί τούς λύκους, πού εἶναι ἔτοιμοι νά τά κατασπαράξουν. Μέ ἄλλα λόγια δὲν φτάνει μόνο ἡ φλογέρα τοῦ καταναυκτικοῦ ψαλσίματος καί τοῦ ἐποικοδομητικοῦ κηρύγματος, χρειάζεται καί ἡ σφενδόνη τοῦ ἀντιαιρετικοῦ ἀγῶνα καί τοῦ ἐλέγχου.

Στά χρόνια τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος εἶχε παρουσιασθεῖ ἕνας τέτοιος λύκος, ὁ ὁποῖος δὲν προσπαθοῦσε νά κατασπαράξει μόνο τούς χριστιανούς, ἀλλά καί τόν ἴδιο τόν Χριστό.

Ὁ λύκος τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, ὀνομαζόταν Ἄρειος. Ἡ διδασκαλία του, πού ἐπιβιώνει ὡς τίς ἡμέρες μας καί ἀκούγεται ἀπό τούς μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά, ὄχι μόνο δὲν ἄφηνε ἄθιχτο τό Θεῖο βρέφος, ἀλλά τοῦ ζέσχιζε τή θεία ιδιότητα.

Τί εἶναι τό Θεῖο Βρέφος. Θεός καί ἄνθρωπος. «*Θεός τό τεχθέν, ἡ δέ Μήτηρ Παρθένος*». Ὁχι, ἔλεγε ὁ Ἄρειος, δὲν εἶναι Θεός ὁ Ἰησοῦς Χριστός. Ὡς λύκος κατασπάρασε τή θεία φύση τοῦ Χριστοῦ.

Καί ὁ Ἅγιος Σπυρίδων, πού γνώριζε τόν Θεό, ἀφοῦ ἀπό μικρός ἔμαθε διά τῆς προσευχῆς νά ἐπικοινωνεῖ μαζί Του, γνώριζε καλά ὅτι χωρίς τήν ὀρθή πίστη τά πάντα εἶναι κενά καί ἔωλα. Ἔτσι ὁ Ἅγιός μας μαζί μέ τούς λοιπούς 317 θεοφόρους πατέρες τῆς Α΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, πού ἔγινε στή Νίκαια τῆς Βιθυνίας τό 325 μ.Χ., προσάταεσε τό Θεῖο Βρέφος μέ τό σκέπασμα τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας. Μέ τούς ἀγῶνες του διεκήρυξε ὅτι ὁ λόγος σάρξ ἐγένετο καί ἐφώτισε τούς Ὁρθοδόξους νά δοξάζουν τόν Υἱό καί Λόγο ὡς ὁμοούσιον μέ τόν Ἄναρχο Πατέρα.

Αὐτός τόν Ὅποιο πίστευε ὁ Ἅγιος Σπυρίδων καί για τόν Ὅποιο ἀγωνίστηκε, δὲν ἦταν ἀπλῶς ἄνθρωπος. Ἄν ἦταν ἔτσι δὲν θά ἔλεγε ὁ

μεγάλος Θεολόγος καί εὐαγγελιστής Ἰωάννης «*ὁ Λόγος σάρξ ἐγένετο*». Θά ἔλεγε ἡ ὕλη ἔγινε ὕλη. Κάτι τέτοιο ἀσφαλῶς δὲν θά ἦταν οὔτε θαυμαστό, οὔτε σωτηριῶδες γιά τόν ἄνθρωπο.

Στήν περίπτωση τοῦ Χριστοῦ ἔχουμε τόν ἄυλο, πού παίρνει σάρκα καί γίνεται ἄνθρωπος, γιά νά ἀνυψώσει τόν ἄνθρωπο καί νά τοῦ χαρίσει τήν σωτηρία. Γι' αὐτό καί ἡ Ἐκκλησία μας ψάλλει «*Ἀρχεται ὁ Ἄναρχος καί σαρκούται ὁ ἄσαρκος. Σπήλαιον εἰσδέχεται τόν συνέχοντα πάντα*».

Γι' αὐτό καί δὲν εἶναι τυχαῖο, ὅτι ἡ Ἁγία μας Ἐκκλησία, τήν περίοδο αὐτή κατά τήν ὁποία μᾶς προετοιμάζει γιά νά βιώσουμε τό μυστήριο τῆς γεννήσεως τοῦ Θεοῦ Λόγου, λίγες μέρες πρὶν τήν ἑορτή τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, τιμᾷ καί ἑορτάζει δύο μεγάλους καί προσφιλεῖς ἁγίους, τόν Ἅγιο Νικόλαο καί τόν Ἅγιο Σπυρίδωνα, πού ἔλαβαν μέρος στήν Α΄ Οἰκουμενική Σύνοδο, πού διεκήρυξε τρανῶς ὅτι «*ὁ Λόγος σάρξ ἐγένετο*» (Ἰωάν. 1,14.).

Ὁ Ἅγιος Σπυρίδων, ἀδελφοί μου, ἐταυτίσθη πλήρως μέ τόν Χριστό, ἐβίωσε τόν Χριστό, γι' αὐτό καί τόν ἐκήρυξε ὀρθῶς καί προσφέρει τόν ἑαυτό του σ' ὄλους ἐμᾶς ὡς ἀστέρα λαμπρόν καί φωτίζει τόν δρόμο, πού ὀδηγεῖ στό σπήλαιο τῆς Βηθλεέμ, καί σὺν σαρκωθέντα Θεό.

Μᾶς προσκαλεῖ ὄλους σήμερα, ἡμέρα τῆς ἑορτῆς του, νά γνωρίσουμε τό μυστήριο τῆς Βηθλεέμ, νά γίνουμε γνήσιοι φορεῖς τοῦ Χριστοῦ ἢ ἔστω ταπεινοὶ ἀχθοφόροι Του, ὅπως ταιριάζει σέ βαπτισμένους Χριστιανούς, πού ἔχουν συναίσθηση τῆς ιδιότητος τους καί τῆς μεγάλης τιμῆς πού τούς ἔχει κάνει ὁ Χριστός νά ἀνήκουν στήν Ἐκκλησία Του καί νά φέρουν τό ὄνομά Του.

Μᾶς προτρέπει νά ἑορτάσουμε ὄλοι πνευματικῶς τά Γενέθλια τοῦ Χριστοῦ, πού εἶναι καί δικά μας γενέθλια καί γενέθλια ὄλων τῶν χριστιανῶν, ἀφοῦ κατά τήν ἡμέρα αὐτή πανηγυρίζουμε τήν ἐν Χριστῷ ἀναγέννηση καί τήν ἀπαρχή τῆς σωτηρίας μας.

Μᾶς παρακαλεῖ νά μὴν εἴμαστε μαλθακοὶ σὺν πνευματικῷ μας ἀγῶνα, νά γίνουμε πραγματικά παιδιά τοῦ Χριστοῦ, γιά νά μὴ ντροπιάζουμε τό ὄνομα Του ὡς Χριστιανοί.

Λέγεται πῶς ὁ Μ. Ἀλέξανδρος συνάντησε κάποτε σέ μία μάχη ἕνα δειλό στρατιώτη, πού κρυβόταν. Τόν ρώτησε τό ὄνομα του καί ἄκουσε μέ ἐκπληξή πῶς κι ἐκεῖνος ὀνομαζόταν Ἀλέξανδρος. Καί τότε ὁ ἡρωϊκός στρατηλάτης τοῦ εἶπε ἀγανακτισμένος. Ἦ γίνε ἀνδρεῖος ἢ ἄλλαξε τό ὄνομα σου.

Ἡ τόλμη καί ἡ ἀνδρεία, ἀδελφοί, εἶναι γνωρίσματα τῶν ἀληθινῶν χριστιανῶν.

Γι' αὐτό, Σεβασμιώτατε, ἀφοῦ σᾶς εὐχαριστήσω, γιά τήν πνευματική χαρά τήν ὁποία μοῦ δώσατε προσκαλῶντας με ὡς ὀμιλητὴ στήν ἑορτή τοῦ παλαιοῦ Μητροπολιτικοῦ Σας Ναοῦ, γιά τήν εὐγένεια, τήν ἀβραμιαία φιλοξενία, ἀλλά καί τήν ἀνυπόκριτη ἀγάπη, μέ τήν ὁποία μᾶς περιβάλλετε πάντα, νά σᾶς παρακαλέσω ταπεινῶς νά δεηθεῖτε γιά ὄλους ἐμᾶς, νά τολμήσουμε νά ἑορτάσουμε τὰ φεινὰ Χριστοῦγεννα ὡς τέκνα τῆς Βασιλείας τοῦ Χριστοῦ.

Γιατί εἶναι πράγματι τολμηρό νά ἐξακολουθεῖ κάποιος νά βλέπει τόν Χριστό ὡς Θεό καί Σωτῆρα, ὅταν οἱ πολλοὶ ἢ σταματοῦν σὺν ἄνθρωπο Χριστό, ἢ τόν ἀπορρίπτουν γιά χάρη ἄλλων κοινωνικῶν διδασκάλων ἢ τόν παραβλέπουν γιά τὰ ἀγαθά τῆς καταναλωτικῆς κοινωνίας, ἢ περιορίζουν τήν ἑορτή τῆς Γεννήσεως σὺν χριστουγεννιάτικο δένδρο καί τό ἑόρτιο τραπέζι.

Γιατί μόνο ὅσοι πραγματικά ἀνήκουν στή Βασιλεία τοῦ Χριστοῦ, στήν Ἐκκλησία Του, δὲν βλέπουν τό μυστήριο τῆς Βηθλεέμ σάν πρόκληση, ἀλλά σάν πρόσκληση στή σωτηρία. Μόνο ὅσοι τολμοῦν νά ἀγωνίζονται, μποροῦν νά ἑορτάζουν Χριστοῦγεννα μέ τόν Χριστό καί νά προγεύονται ἀπὸ τώρα τήν Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν.

Ναί στα ὄνειρα

Τοῦ Αἰδέσ. πρωτ. Εὐαγγέλου Παχυγιαννάκη
Αρχιερ. Επιτρόπου Ἱ.Μ. Πέτρας & Χερρονήσου

Ἄλιμονο στόν ἄνθρωπο πού δέν ὄνειρεύεται. Εἶναι κιόλας νεκρός. Μόνο οἱ νεκροί δέν ὄνειρεύονται. Ὅ,τι ἔχει ἐπιτύχει ὁ ἄνθρωπος σέ προσωπικό, κοινωνικό καί ἐπιστημονικό ἐπίπεδο εἶναι ἀπότοκον τοῦ ὄνειρου. Ὀνειρεύεται ὁ ἄνθρωπος σάν παιδί, στή νιότη του καί στά γεράματά του.

Μικροί μαζεύαμε πέτρες καί χτίζαμε σπιτάκια κι ὅταν πηγαίναμε στή θάλασσα χτίζαμε πολυκατοικίες μέ τήν ὑγρή ἄμμο καί ζωγραφίζαμε ὅ,τι ἡ παιδική μας ψυχὴ συλλάμβανε σάν ὄνειρο. Ἄλλες πάλι φορές φτιάχναμε μύλους κι ἀεροπλάνα καί μέ τά ρουλεμάν, πού βγάξαμε ἀπό τά ὑπολείμματα τῶν Γερμανικῶν ἀμαξοκινήτων, κατασκευάζαμε δικά μας «μηχανοκίνητα» παιχνίδια (τά πατίνια), πού τά τσουλούσαμε στήν ἀσφαλτο μέ περηφάνια, ἐπειδὴ τό ὄνειρό μας πραγματοποιήθηκε. Ὑστερα, τό βράδυ, πέφταμε ξεροί ἀπό τήν κούραση καί τό μόνο πού κάναμε μέσα στή ζάλη τοῦ ὕπνου, ἦταν νά ὄνειρευόμαστε. Ἄλλος νά γίνει μηχανικός, ἄλλος ἠλεκτρολόγος, ἄλλος ἀξιωματικός, ἄλλος ἤθελε νά γίνει καθηγητής, δάσκαλος, γιατρός καί κάπου - κάπου καί κανένas παπάs.

Ἀργότερα, ὅταν μεγαλώσαμε, τά ὄνειρά μας πῆραν ἄλλη μορφή. Σαρκώθηκαν μέσα στή ζωὴ καί γίνανε πραγματικότητα. Μπορεῖ ὁ καθένας νά μὴν ἔγινε ἀπόλυτα ἐκεῖνο πού ὄνειρευότανε, ἀλλά ὅ,τι καί νά ἔγινε τό ὄνειρο προηγήθηκε. Γιατί τὴ ζωὴ, ἀπό τὴ φύση του ὁ ἄνθρωπος, τὴ βλέπει καί τὴν ἀντιμετωπίζει στό σύνολό της. Καί μέρος τοῦ συνόλου της εἶναι καί τό ὄνειρο.

Εἶπαν ὅτι ὁ τεχνικός πολιτισμός θά καταστρέψει τό συναίσθημα τοῦ ἀνθρώπου. Ὡστόσο, ὅμως, ὀφείλομε νά δεχθοῦμε ὅτι ἡ ψυχικὴ λειτουργία, πού εἶναι συνηφασμένη μέ τὴν ὑπαρκτικὴ μας δομὴ, τό ὄνειρο, δέν καταστρέφεται, ὅσες ψυχρὲς γνώσεις καί ἂν στοιβάξομε στό βουλευσιαρχικό μας ἐπίπεδο. Αὐτὴ ἡ λειτουργία τοῦ ὄνειρου ἀποτελεῖ τὴν εἰκονιστικὴ ἐλπίδα, πού δημιουργεῖ ἢ σκέψη καί ὁμορφαινεῖ τὴ ζωὴ μας καί τὴν ποικίλλει μέ χίλιες δυὸ ἐλπίδες καί προσδοκίες. Κανένas πόλεμος καί καμιὰ καταστρο-

φὴ δέν μπόρεσαν νά κάμουν τὴν ἀνθρώπινη ψυχὴ νά μὴν ὄνειρεύεται. Ἀπεναντίας, οἱ κακουχίες καί τὰ βάσανα τὴν ἔκαμαν νά θεριεύει καί νά ἀντιστέκεται μέ τό ὄνειρο, πού ἔγινε ἀργότερα πραγματικότητα. Καί εἶναι γνωστό, σ' αὐτοῦς πού ἀσχολοῦνται μέ τὴν Ψυχοθεραπεία, πὼς ἔνα ἀπὸ τὰ καλύτερα βιβλία στό εἶδος τους «Ἀναζητώντας νόημα ζωῆς καί ἐλευθερίας» τοῦ Viktor E. Frankl, ψυχίατρο, γράφηκε πρῶτα σάν ὄνειρο στή σκέψη του, ὅταν ἦταν κρατούμενος στὰ κτηνώδη στρατόπεδα συγκεντρώσεως τῶν Ἑs-Ἑs. Σ' αὐτό τό βιβλίό του ὁ Δρ. Φράνκλ ἐξηγεῖ τίς ἐμπειρίες του, πού ἦταν ἡ αἰτία νά κυοφορηθεῖ μέσα του πρῶτα σάν ὄνειρο ἢ λογοθεραπεία, ἢ ὁποία ἐκφράζει τὴ θεωρία του, τῆς σύγχρονης ὑπαρξιακῆς ἀναλύσεως.

Τό ὄνειρο εἶναι ἕνα βίωμα χαρισμένο σέ ὅλους τους ἀνθρώπους, ἀνεξαρτήτως χρώματος, φυλῆς καί καταστάσεως. Ὁ φυλακισμένος ὄνειρεύεται τὴν ἐλευθερία του, ὁ φτωχὸς τὸν πλουτισμό του, ὁ ἄρρωστος τὴν ὑγεία του, ὁ ἐπιστήμονας τίς ἐπιδόσεις του, ὁ μύστης τὴν κατάκτηση τῆς γνώσεως καί τῆς ἀρετῆς καί ὁ ἱερωμένος τὴ σωτηρία τοῦ κόσμου. Τό μόνο πού πρέπει νά προσέξομε εἶναι **τὰ ἐπιτεύγματα τῶν ὀνείρων μας νά μὴν εἶναι ἀνεδαφικά καί νά ἔχουν δι-ἀρκεια**. Γιατί ὅλα τὰ ὄνειρα, πού ἐξαντλοῦνται στό ἐπίπεδο της χρονικῆς ὑποστάσεώς μας, στόν πλοῦτο καί τὴ δόξα, εἶναι ὄνειρα, πού τὰ σκεπάζει ἢ πλάκα, πού θά σκεπάσει καί τό δικό μας τό κορμί. Ἐνῶ ὑπάρχουν καί ἄλλα, πού εἶναι ἀθάνατα. Εἶναι τὰ ὄνειρα πού νοσταλγοῦνε τὴν αἰωνιότητα. Αὐτά, πού μᾶς κάνουν ἐλεύθερους ἀπὸ ἐξαρτήσεις καί προπαντός μᾶς κρατοῦν σέ ἰσορροπία, μέ τὴ σκέψη τοῦ σοφοῦ: **«Ἄν μπορεῖς νά ὄνειρεύεσαι, μὰ ποτὲ τοῦ ὀνείρου σου σκλάβος μὴ γίνεις»** (Κίπλινγκ).

Ίατρική Θεώρηση του Θανάτου

Τοῦ κ. Κακαβελάκη Ν. Κυριάκου
Ίατροῦ

Μέχρι τή δεκαετία τοῦ 1960, ἡ ὀριστική παύση τῆς κυκλοφορίας καί τῆς ἀναπνοῆς ἀποτελοῦσε τόν κλασικό καί ἀδιαμφισβήτητο ὄρισμό τοῦ θανάτου. Ὡστόσο, κατά τίς τελευταῖες δεκαετίες ὑπῆρξε ἀνάγκη νά ἀναθεωρηθεῖ, κάτω ἀπό τό πρῖσμα τῶν προόδων πού ἐν τῷ μεταξύ εἶχαν σημειωθεῖ στήν ἱατρική. Ἡ ἀνάπτυξη τῶν μονάδων ἐντατικής θεραπείας καί ἡ ἐξέλιξη τῆς ἱατρικῆς τεχνολογίας παρέχουν πλέον τήν δυνατότητα διατήρησης τῆς καρδιοαναπνευστικῆς λειτουργίας μέ τεχνητά μέσα. Αὐτό ἔχει ὡς συνέπεια νά μήν μπορεῖ πιά νά ταυτισεῖ ὁ θάνατος μέ τή διακοπή τῆς αὐτόματης καρδιακῆς λειτουργίας καί τῆς ἀναπνοῆς. Ἐπίσης ἡ καρδιοαναπνευστική λειτουργία μπορεῖ νά διατηρηθεῖ γιά μέρες, ἀκόμα καί μετά ἀπό ἀνεπανόρθωτη βλάβη τοῦ ἐγκεφάλου.

Γιά νά ἀποφευχθεῖ ἡ διατήρηση τῆς κατάστασης αὐτῆς πέρα ἀπό μία ὀρισμένη περίοδο, θά πρέπει νά προσδιορισθεῖ ἡ ἀκριβῆς στιγμή τοῦ θανάτου μέ βάση τήν ἀκεραιότητα τοῦ κεντρικοῦ νευρικοῦ συστήματος. Αὐτό εἶναι ἰδιαίτερα σημαντικό προκειμένου νά διερευνηθεῖ ἂν καί κατά πόσο ὁ ἐγκεφαλικός θάνατος μπορεῖ νά προσδιορίσει τό ὀριστικό καί ἀμετάκλητο βιολογικό τέλος τοῦ ἀνθρώπου, διαπίστωση κεφαλαιώδους σημασίας γιά τό χῶρο τῶν μεταμοσχεύσεων, προκειμένου νά ληφθοῦν ἔγκαιρα τά εὐαίσθητα στίς πτωματικές ἀλλοιώσεις ὄργανα. Γιατί, ὅπως χαρακτηριστικά ἀναφέρει ἡ ἐπίσημη δήλωση τῆς συνάντησης τῶν Εὐρωπαϊκῶν Ὑπουργῶν Ὑγείας τοῦ 1987, **«θά ἦταν σαφῶς προτιμότερο γιά τήν ἐπιβίωση τοῦ ἀνθρώπου νά ἐγκαταλείψουμε τίς**

μεταμοσχεύσεις παρά νά συμφωνήσουμε στήν ἀφαίρεση ζωτικῶν ὀργάνων ἀπό ἄτομα πού δέν ἔχουν πραγματικά πεθάνει».

Ἡ ἰδέα τοῦ ἐγκεφαλικοῦ θανάτου πρωτοεμφανίστηκε στήν Γαλλία τό 1959, ὅταν μία ομάδα νευροχειρουργῶν χρησιμοποίησε τόν ὄρο «θάνατος τοῦ κεντρικοῦ νευρικοῦ συστήματος» προκειμένου νά προσδιορίσει μία κατάσταση ἐπίμονου ἀπνοικοῦ κόματος τό ὁποῖο συνοδεύεται ἀπό ἀδυναμία ἀνίχνευσης ἠλεκτροφυσιολογικῆς δραστηριότητος ἐγκεφάλου. Ἐπρόκειτο γιά ἀσθενεῖς πού, ἐνῶ παρουσίαζαν τήν εἰκόνα πτωμάτων, ὡστόσο ἐμφάνιζαν καρδιακό παλμό γιά ὅσο διάστημα εἶχαν ὑποστήριξη τῆς ἀναπνοῆς ἀπό συσκευές.

Ὁ κλινικός ὀρισμός τοῦ ἐγκεφαλικοῦ θανάτου – πού γιά πρώτη φορά ἐγίνε τό 1968 ἀπό ἐπιτροπή τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Harvard – βασίστηκε σέ κριτήρια τά ὁποῖα σχετίζονται μέ τήν ἔλλειψη ἰκανότητας τοῦ ἀτόμου νά προσλάβει ἐρεθίσματα καί νά ἀνταποκριθεῖ σέ αὐτά, τήν ἀπουσία κινήσεων γιά διάστημα τουλάχιστον 1 ὥρας, τήν ἀπουσία ἀναπνοῆς γιά τρία λεπτά μετά τήν ἀποσύνδεση ἀπό τόν ἀναπνευστήρα ἀλλά καί τήν ἔλλειψη συγκεκριμένης δραστηριότητος τοῦ ἐγκεφάλου, ὅπως αὐτή ἐκδηλώνεται μέ συγκεκριμένα ἀντανακλαστικά. Τό 1971 ἐγίνε ἀναθεώρηση τοῦ ὀρισμοῦ τοῦ ἐγκεφαλικοῦ θανάτου, μέ βάση τά κριτήρια τῆς Minnesota, ἐνῶ τό 1976 γιά πρώτη φορά ἐγίνε ἀναφορά σέ ἀπαραίτητες προϋποθέσεις καί δοκιμασίες πού τόν τεκμηριώνουν.

Ἡ γνώση καί ἡ ὀρθή ἀξιολόγηση τῶν κριτηρίων, τῶν ἀναφερομέ-

νων στήν κλινική καί ἐργαστηριακή διαπίστωση τοῦ ἐγκεφαλικοῦ θανάτου, εἶναι εὐλόγα κεφαλαιώδους βαρύτητας γιά αὐτούς πού ἔχουν βαρύνουσα θέση καί ἰσχύοντα λόγο στήν διαπίστωση τοῦ ἐγκεφαλικοῦ θανάτου.

Σήμερα ὅλες σχεδόν οἱ χῶρες ἀποδέχονται ὅτι ὁ ἐγκεφαλικός θάνατος ταυτίζεται μέ τόν θάνατο τοῦ ἀτόμου. Τό θέμα αὐτό καλύπτεται εἴτε μέ ἱατρικούς κώδικες εἴτε μέ σχετική νομοθεσία.

Ὡς ἐγκεφαλικός θάνατος ὀρίζεται ἡ κατάσταση πού χαρακτηρίζεται ἀπό μὴ ἀναστρέψιμο βαθύ κῶμα, κατά τήν ὁποία ἀπουσιάζει πλήρως ἡ λειτουργία συγκεκριμένων τμημάτων τοῦ ἐγκεφάλου (τελικός ἐγκέφαλος καί ἐγκεφαλικό στελέχος), διαπιστώνεται δέ ἀπό τήν ἀναπνευστική παύση καί ἀπό τήν ἀπουσία ὄλων τῶν ἀντανακλαστικῶν τοῦ στελέχους τοῦ ἐγκεφάλου.

Γίνεται ἀντιληπτό ὅτι ἡ ἔννοια τοῦ ἐγκεφαλικοῦ καί ἡ ἔννοια τοῦ καρδιακοῦ θανάτου ὀριοθετοῦν τό ἴδιο φαινόμενο σέ δύο διαφορετικές χρονικές διαστάσεις. Συνεπῶς κατά τήν κατάσταση τοῦ ἐγκεφαλικοῦ θανάτου τό σῶμα καθίσταται ἀπλά ἓνα σύνολο ὀργάνων, τά ὁποῖα ἀναγκαστικά διατηροῦν μέρος τῆς βιολογικῆς λειτουργικότητάς τους, ὑπό τήν κάλυψη τοῦ μηχανικοῦ ἀερισμοῦ καί τῆς φαρμακευτικῆς ὑποστήριξης τῆς καρδιαγγειακῆς λειτουργίας, τή στιγμή πού ὁ ἐγκέφαλος, σάν ὄργανο, εἶναι ἤδη νεκρός.

Μέ τήν υἰοθέτηση τῆς ἔννοιαις τοῦ ἐγκεφαλικοῦ θανάτου προκύπτουν ζητήματα πρακτικῆς σημασίας, ὅπως:

Δίνεται ή δυνατότητα πρωϊμότερης διάγνωσης του θανάτου, ώστε να λαμβάνονται έγκαιρα όργανα προς μεταμόσχευση.

Όταν δέν τίθεται ζήτημα μεταμόσχευσης, ή διαπίστωση του θανάτου γίνεται μέ τά παραδοσιακά κριτήρια (παύση αναπνοής και κυκλοφορίας).

Η αναθέρμανση του θέματος της εϋθανασίας, αφού προκύπτει αναγκαία ή αποσύνδεση του ανθρώπου από τά μηχανήματα της αναζωογόνησης, παρά τή δυνατότητα των τελευταίων για τεχνητή διατήρηση της αναπνοής και της κυκλοφορίας.

Είναι, ώστόσο, γεγονός ότι ή έννοια του έγκεφαλικού θανάτου έμφανίζει – έσω και από τήν μειοψηφία των κλινικών ίατρων – μία διαγνωστική ρευστότητα και άμφισβήτηση. Ένδέχεται να αποτελεϊ ένα κλινικό κατασκευάσμα τό όποιο έξυπηρετεί τήν αποσυμφόρηση των Μονάδων Έντατικής Θεραπείας; Μήπως έπινοήθηκε προκειμένου να αποκτώνται εύκολα όργανα για μεταμόσχευση;

Η άμφισβήτηση της έννοιας του έγκεφαλικού θανάτου διεθνώς, σε ότι άφορā τόν χωρο των βιοϊατρικών έπιστημών, δέν στηρίζεται σε κάποια τεκμηριωμένη και εύρέως άποδεκτή θεώρηση. Άφορā κυρίως σε μεμωμένα πρόσωπα και ή έπιχειρηματολογία τους στηρίζεται σε φιλοσοφικές άπόψεις ή θρησκευτικές πεποιθήσεις. Είναι χαρακτηρισικό ότι σίς περισσότερες περιπτώσεις δέν άμφισβητείται ή διαπίστωση του μή αναστρέψιμου της έγκεφαλικής βλάβης αλλά τό έάν είναι θεμιτή ή διάγνωση του θανάτου του ατόμου μέ τήν διαπίστωση του έγκεφαλικού θανάτου. Έπίσης, έχουν διατυπωθεϊ ένστάσεις για τήν τεκμηρίωση του όρου “νέκρωση του έγκεφαλικού στελέχους”, έπειδή είναι όρος παθολογοανατομικός και τεκμηριώνεται μόνον μετά από μεταθανάτια άφαίρεση και ιστολογική εξέταση του έγκεφάλου.

Έγκεφαλικός θάνατος σημαί-

νει τήν άπουσία δυνατότητας να ζήσει κάποιος και ότι όλες οι άποπειρες για τή διατήρηση στή ζωή είναι καταδικασμένες σε άποτυχία. Στά ίατρικά χρονικά και σε δημοσιευμένα άρθρα σε έγκυρα έπιστημονικά περιοδικά δέν υπάρχει ούτε μία περίπτωση επανόδου στή ζωή ατόμου πού χαρακτηρίστηκε ως έγκεφαλικά νεκρό, σύμφωνα μέ τά κριτήρια πού έχουν θεσπισεϊ. Έφόσον θεθεϊ ή διάγνωση του έγκεφαλικού θανάτου δέν έχει κανένα νόημα ή περαιτέρω μηχανική υποστήριξη, εκτός από τήν περίπτωση πού υπάρχει συναίνεση των συγγενων για δωρεά οργάνων του θανόντος, όποτε ή αποσύνδεση μπορεί να καθυστερήσει για λίγες ώρες ακόμα, έως ότου γίνει ή άφαίρεση των οργάνων.

Τό πρόβλημα συνεπώς πρέπει να μεταθεθεϊ, από τό έάν υπάρχει έπιστροφή μετά τή νέκρωση του έγκεφαλικού στελέχους (όπου ή άπάντηση είναι κατηγορηματικά όχι), στο πώς θα διασφαλισετϊ τό περιβάλλον του θύματος στο ότι ή τεκμηρίωση της διάγνωσης του έγκεφαλικού θανάτου έγινε μέ ένδεδειγμένο τρόπο, ακολουθώντας έπιστημονική μεθοδολογία. Η διάγνωση του θανάτου του έγκεφαλικού στελέχους δέν θα πρέπει ποτέ να τίθεται αν υπάρχει ή παραμικρή άμφισβολία, ή έάν δέν έχουν εξατληθεϊ όλες οι θεραπευτικές δυνατότητες για τήν άποκατάσταση τυχόν επανορθώσιμης βλάβης του έγκεφαλικού στελέχους και όρθή εκτέλεση των διαγνωστικών δοκιμασιων.

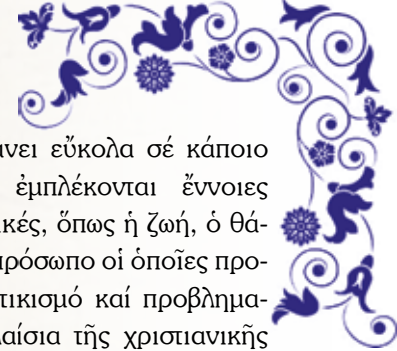
Πρέπει να υπογραμμισθεϊ ότι όλη αυτή ή συζήτηση δέν θα γινόταν παλαιότερα πού δέν υπήρχαν Μονάδες Έντατικής Θεραπείας. Αυτές οι Μονάδες άλλαξαν τελειως τις αντιλήψεις για τό τέλος της ζωής. Παλαιότερα θεωρούταν νεκρός κάθε άνθρωπος πού ήταν σε πωματική κατάσταση. Κανείς από τους άπλους ανθρώπους ακόμα και τους γιατρούς δέν εξέταζε, ποίο από όλα τά όργανα σταμάτησε πρώτο ή τελευταίο. Έπί-

σης ό έγκεφαλικός θάνατος δέν θα αποτελοϋσε τόσο σημαντικό αντικείμενο συζήτησης, αν αυτός συνεπαγόταν τήν ταχεία νέκρωση των ζωτικών οργάνων, όπως συμβαίνει στον καρδιακό θάνατο.

Η δυνατότητα, όμως, παροχής καρδιοαναπνευστικής υποστήριξης και ή συνέχιση για μεγάλο χρονικό διάστημα της λειτουργίας των ζωτικών οργάνων σε ένα έγκεφαλικά νεκρό σώμα, παρέχει τό παράδοξο φαινόμενο άφ' ενός μέν να έπέρχεται ό βιολογικός θάνατος του ατόμου ως προσώπου, υπό τήν όντολογική και ύπαρξιακή έννοια αυτού, άφ' έτέρου δε να εξακολουθεϊ ή λειτουργία επί μέρους οργάνων. Καθένα από τά όργανα αυτά μόνου δέν συνθετεϊ τήν έννοια της ζωής, ή όποία είναι γνωστό ότι ταυτίζεται μέ τήν άρρηκτο ψυχοσωματική ένότητα του ατόμου και τήν άρμονική έκφραση της ψυχής, μέσω του ανθρώπινου σώματος. Είναι αντιληπτό, ότι παρά τις άριστοτελικές και τις καρτεσιανές άπόψεις, ή κίνηση δέν ταυτίζεται προς τήν ζωή, ούτε αποτελεϊ τήν όντολογική έκφραση της ζωής, ή όποία συνίσταται στην λειτουργική έκφραση του ύπαρξιακού Είναι του ανθρώπου. Στο έγκεφαλικά νεκρό σώμα παρατηρεϊται κίνηση των ζωτικών οργάνων, υπό τήν έννοια της συνέχισης των βιολογικών διεργασιων, μέσω των όποιων καθίσταται έφικτή ή λειτουργία της καρδιάς και μέρος της λειτουργίας άλλων οργάνων, χωρίς ώστόσο μέσω αυτων να εκφράζεται ή ψυχική λειτουργικότητα του ατόμου και ή όντολογική ύπόστασή του.

Πρέπει να τονισετϊ ότι ή Έκκλησία σεβεται και έμπιστεύεται τήν ιατρική έπιστήμη, όπως αυτή εκφράζεται τόσο μέσα από τήν έρευνα και μέσα από τήν κλινική πράξη. Γι' αυτό, παρ' ότι δέν είναι άρμόδια, θα μπορούσε να δεχθεϊ τήν διεθνώς όμόφωνη άποψη ότι ό έγκεφαλικός θάνατος ταυτίζεται μέ τό άμετάκλητο βιολογικό τέλος του ανθρώπου. Ό

έγκεφαλικός θάνατος αποτελεί γεγονός όριστικής και άνεπίστρεπτης καταστροφής του έγκεφάλου και κατάσταση πλήρους απώλειας αισθήσεων και συνειδήσεως. Κατ' αυτόν ή αναπνευστική λειτουργία συντηρείται μόνον μηχανικά, ή δέ διακοπή της τεχνητής ύποστήριξης οδηγεί σέ σχεδόν άμεση παύση και της καρδιακής λειτουργίας. Αυτά πού στήν ουσία κάνει ή τεχνητή ύποστήριξη της άναπνοής είναι ότι προσωρινά άναχαιτίζει τήν διαδικασία άποσύνθεσης του σώματος όχι όμως και τήν άναχώρηση της ψυχής.

Έν κατακλείδι, τό βασικό έρώτημα πού άναδύεται είναι τό πότε ακριβώς έπισυμβαίνει ό θάνατος. Τό γεγονός του θανάτου έχει έπακριβή χρονική στιγμή, ή αποτελεί κατάσταση πού άπαιτεί κάποια χρονική διαδικασία τήν όποία προσδιορίζουμε μέ βιολογικές παραμέτρους; Άν είναι στήν έξουσία του άνθρώπου ή παράταση της ζωής, είναι ταυτόχρονα και ή προσπάθεια καθυστέρησης του θανάτου ή ακόμα περισσότερο, υπό όρισμένους όρους, και ή έπίσπευση της στιγμής του; Η συζήτηση για τόν έγκεφαλικό θάνατο δέν φαί-

νεται νά φθάνει εύκολα σέ κάποιο τέλος, γιατί έμπλέκονται έννοιες πολύ σημαντικές, όπως ή ζωή, ό θάνατος και τό πρόσωπο οί όποιες προκαλούν σκεπτικισμό και προβληματισμό στά πλαίσια της χριστιανικής άνθρωπολογίας. Άν συνυπολογιστεί ότι ζούμε σέ μία έποχή ή όποία δέν άντιμετωπίζει τά θέματα φιλοσοφικά και θεολογικά, αλλά έμπορικά και άτομικιστικά, συμπεραίνεται ότι ή έννοια του έγκεφαλικού θανάτου θά αποτελεί σημείο αίχμής και προβληματισμού.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ad Hoc Committee, «A definition of irreversible coma. Report of The Ad Hoc Committee of the Harvard Medical School to Examine the Definition of Brain Death» JAMA 205 (1968) 337-40

MOLLARET P., GOULON M. «Le coma depasse (memoire preliminaire)» Rev. Neurol. 101 (1959) 3-15

YOUNGER S., «Defining death. A superficial and fragile consensus» Arch Neurol 49 (1992) 570-572

ΑΒΡΑΜΙΔΗΣ Α., Μεταμοσχεύσεις. Προβληματισμοί και διλήμματα, έκδ. Τήνος, Άθήνα 2000

Άπόφαση Κεντρικού Συμβουλίου Υγείας, «Διάγνωση έγκεφαλικού θανάτου» 21η Όλομέλεια, 20-3-1995

ΒΛΑΧΟΣ Ι., (Μητροπολίτης Ναυπάκτου & Άγ. Βλασίου), «Εύθανασία: θέμα ζωής και θανάτου», Έφημερίδα Τό Βήμα (3/12/2000)

ΠΑΓΚΑΖΟΓΛΟΥ Σ., «Η εύθανασία και τό ανθρώπινο πρόσωπο» Ίνδικτος 14 (2001) 205-230

Ειδική Συνοδική Έπιτροπή Βιοηθικής, «Έγκεφαλικός θάνατος» Στό: Έπίσημα Κείμενα Βιοηθικής έκδ. Ίερά Σύνοδος της Έκκλησίας της Έλλάδος, Άθήνα 2007

Ειδική Συνοδική Έπιτροπή Βιοηθικής της Έκκλησίας της Έλλάδος «Βασικές προτάσεις επί του προβλήματος της εύθανασίας», στό Τό πρόβλημα της εύθανασίας, Άποστολική Διακονία της Έκκλησίας της Έλλάδας, Άθήνα 2002

Έλληνική Έταιρεία Έντατικής Θεραπείας, «Η όμόφωνη θέση του ΔΣ για τό ζήτημα του έγκεφαλικού θανάτου», Στόν διαδικτυακό τόπο: <http://www.icu.gr/pages/egefthanatos.htm>

ΚΑΡΑΚΑΤΣΑΝΗΣ Κ., «Έγκεφαλικός θάνατος». Ταυτίζεται μέ τόν θάνατο του άνθρώπου; έκδ. University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2001

ΜΑΝΤΖΑΡΙΔΗΣ Γ. Μεταμοσχεύσεις και έγκεφαλικός θάνατος, Θεσ/νίκη 2003

ΜΙΧΑΛΟΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ Ε., Ίατροδικαστική, έκδ. Πασχαλίδη, Άθήνα 2000

ΜΠΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ Σ., «Έγκεφαλικός θάνατος» Έλληνική Ίατρική 51 (1986) 319-326

ΝΑΝΑΣ Σ., Έγκεφαλική θεώρηση του θανάτου, έκδ. Σταμούλης, Άθήνα 2006

ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ Ν. (Μητροπολίτης Μεσογαίας & Λαυρεωτικής), Άλλήλων Μέλη έκδ. Κέντρο Βιοϊατρικής Ηθικής και Δεοντολογίας, Άθήνα (2005) 151-161

ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ Ν (Μητροπολίτης Μεσογαίας & Λαυρεωτικής), «Προβληματισμοί επί του έγκεφαλικού θανάτου (Α)» Όρθόδοξο Μήνυμα 42 (2005) 18-20

ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ Ν. (Μητροπολίτης Μεσογαίας & Λαυρεωτικής), «Προβληματισμοί επί του έγκεφαλικού θανάτου (Β)» Όρθόδοξο Μήνυμα 43 (2005) 17-19

ΕΝΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΜΑΣ

Ένορία Αγ. Γεωργίου Χρυσανγής Κισάμου

*Τοῦ Αἰδέσ. Νικολάου Μοτάκη,
Έφημερίου τῆς Ένορίας*

Ἡ Ἱερά Μητρόπολις Κισάμου καί Σελίνου, ἡ ἀγιοτόκος καί μυρίπνοος, ἔχει ἀπό Θεοῦ τήν εὐλογία νά εἶναι κατάμεστη ἀπό ὄμορφα χωριά - Ένορίες μέ περικαλλεῖς Ἱερούς Ναούς, κομφά παρεκκλησία καί γραφικά ἐξωκλήσια, Ἱερές Μονές καί ἀσκητήρια, πού ἀποτελοῦν προπύργια τῆς χριστιανοσύνης ἀλλά καί τοῦ εὐσεβοῦς γένους μας.

Στήν θεόσωστη αὐτή ἀλλά καί πολυτρόπως μαρτυρική ἐπαρχία εὐρίσκεται μεταξὺ τῶν ἄλλων 80 Ένοριῶν καί ἡ Ένορία Χρυσανγῆς.

Στό ἀπαράμιλλου φυσικοῦ κάλλους κατάφυτο ἀπό ἐλιές, ἀμπέλια, ὀπωροφόρα καί καλωπιστικά δέντρα τοπίο, καί στό μέσον περίπου τῆς ὁδοῦ Χανίων-Καστελλίου, σέ ὑψόμετρο 160μ. εὐρίσκονται κτισμένα ἀμφιθεατρικά - μέ θέα τό ἀπέραντο πράσινο ἀλλά καί τό γαλάζιο τοῦ Κρητικοῦ Πελάγους πού ἀποζημιώνει πλουσιοπάροχα τούς κατοίκους ἀλλά καί τούς περιηγητές- τό χωριό Χρυσανγή καί οἱ οἰκισμοί Καλλιθέα καί Σφεντηλιανά. Μαζί μέ τόν οἰκισμό Νερατζιά πού εἶναι βουτηγμένος μέσα στό πράσινο καί δίπλα στόν ἐπαρχιακό δρόμο Ταυρωνίτη - Βουκολιῶν συναποτελοῦν τήν Ένορία Χρυσανγῆς.

Ἡ Χρυσανγή εἶναι ἓνα ἀπό τά δημοτικά διαμερίσματα τοῦ Καποδιστριακοῦ Δήμου Βουκολιῶν τῆς Ἐπαρχίας Κισάμου.

Ἱστορικά στοιχεῖα τῶν Οἰκισμῶν. Χρυσανγή (Μούλετε)

Ἀναφέρεται τό 1577 στήν ἐπαρχία Κισάμου ἀπό τόν Fr. Barozzi καί ἀπό τόν Καστροφύλακα μέ 88 κατοίκους τό 1583. Στήν αἰγυπτιακή ἀπογραφὴ τοῦ 1834 μέ 30 χριστιανικές οἰκογένειες καί 2 τουρκικές. Τό 1881 ἀνα-

φέρεται στό Δήμο Βουκολιῶν μέ 279 κατοίκους, τό 1900 στόν Δήμο Δρομονέρου μέ 359 κατοίκους, ἐνῶ τό 1920 εἶναι ἔδρα τῆς ὁμώνυμης κοινότητος μέ 266 κατοίκους καί τό 1940 μέ 517.

Στήν χωρογραφία Νουχάκη ἀναφέρεται ὡς «μεγάλη κώμη ἐκ τῶν συνοικιῶν Σφενδουλιανῆς, Παθιακιανῆς καί Χαΐδεργιανῆς ἀποτελουμένη».

Σφεντηλιανά.

Οἰκισμός τῆς κοινότητος Χρυσανγῆς μέ 150μ. ὑψόμετρο. Στήν αἰγυπτιακή ἀπογραφὴ τοῦ 1834 δέν ἀναφέρεται, ἐνῶ ἀναφέρεται ἀπό τόν Χουρμούζη Βυζάντιο τό 1842. Μάλιστα τό 1951 εἶχε μόλις 84 κατοίκους.

Νερατζιά, ἡ (Χαΐντεριανά)

Πρώτη φορά ἀναφέρεται ὡς οἰκισμός τῆς κοινότητος Μούλετε στήν ἀπογραφὴ τοῦ 1928 μέ 16 κατοίκους. Τό 1951 ἀναφέρεται στήν ἴδια κοινότητα μέ 119 κατοίκους.

Οἱ κάτοικοι τῆς Ένορίας παλαιότερα

Ὁ Ἱ.Ν. Ἁγ. Χαραλάμπους.
(Οἰκισμός Καλλιθέας)

ἀσχολοῦνταν κυρίως μέ τήν ἀμπελοκαλλιέργεια, ὅπως καί σήμερα, καθώς καί μέ τήν ἐλαιοκαλλιέργεια καί τά κηπευτικά. Σήμερα στήν Χρυσαιγή δραστηριοποιεῖται καί οἰκογενειακή βιοτεχνία παραγωγῆς παραδοσιακῶν προϊόντων.

Ὁ σημερινός πληθυσμός τῆς Ἐνορίας εἶναι περί τούς 200 κατοίκους καί διακρίνονται γιά τήν εὐσέβεια, τά ἦθη καί ἔθιμα καί γενικότερα γιά τήν παράδοση τοῦ τόπου τους.

Ἄρκετοί ἔφυγαν, ὅπως καί ἀπό ὅλη τήν ὕπαιθρο τῆς Ἑλλάδος, κατά τίς δύσκολες δεκαετίες τοῦ '50 καί '60. Ὅπου ὅμως καί ἄν ἐγκαταστάθηκαν διέπρεψαν τόσο στά γράμματα ἀλλά καί στίς τέχνες καί ποτέ δέν λησμόνησαν τήν ὀμορφὴ γεννέτειρά τους.

Κατά χρέος ἀναφερόμαστε εὐλαβῶς σέ ἕναν μεγάλο ἀπό τό πρόσφατο παρελθόν, ὁ ὁποῖος διέπρεψε τόσο στήν Ἐκκλησία ὡς πατερικότητα κληρικός ὅσο καί ὡς Πανεπιστημιακός διδάκτορας, ἀλλά καί ὡς συγγραφέας οὐκ ὀλίγων βιβλίων, ὁ ἀείμνηστος π. Μιχαήλ Καρδαμάκης, γόνος τοῦ ἐπίσης ἀειμνήστου π. Σπυρίδωνα Καρδαμάκη, ἀπό τά Σφεντηλιανά.

Ἵπερασπιστές τοῦ Ἔθνους καί τοῦ τόπου.

Ὅπως καί ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς Κρήτης ἔτσι καί οἱ κάτοικοι τῆς Ἐνορίας Χρυσαιγῆς ἔχουν γράψει πολλές σελίδες μέ πλούσια καί ἐνδοξή ἱστορία στούς ἀπελευθερωτικούς ἀγῶνες τοῦ ἔθνους καί τοῦ τόπου τους. Ἀντιπροσωπευτικό εἶναι τό δεῖγμα ἀνδρείας, ἡρωϊσμοῦ καί κρητικῆς λεβεντιᾶς πού ἔδειξαν σέ ὅλες τίς μάχες πού δόθηκαν μέ τούς διάφορους ἐπίβουλους κατακτητές τῆς κάθε ἐποχῆς καί κυρίως κατά τή μάχη τῆς Κρήτης τό 1940.

Γι' αὐτό καί εἶναι δεκάδες τά ὀνόματα ἐκείνων τῶν ἀγωνιστῶν πού εἶναι γραμμένα στό νεόδμητο στολίδι - μνημεῖο πεσόντων, πού κοσμεῖ εἰς μνήμην των τό χωριό.

Αὐτοί ἔδωσαν τήν ζωή τους γιά νά ζοῦμε ἐμεῖς ἐλεύθεροι, νά ἀπολαμβάνουμε τήν εἰρήνη καί νά πορευόμαστε στήν Ἱστορία καί στό χρόνο. Πιστεύομε ἀκράδαντα πῶς, ἄν χρειασθεῖ (μῆ γένοιτο), καί οἱ νέες γενιές μέ τήν ἴδια λεβεντιᾶ θά δώσουν μάχες, ὅπου κι ἄν χρειασθεῖ.

Πολιτιστική δραστηριότητα.

Στήν Ἐνορία δραστηριοποιοῦνται δύο

*Ὁ I.N. Ἁγ. Γεωργίου
Χρυσαιγῆς*

πολιτιστικοί σύλλογοι. Στήν μέν Χρυσαιγή μέ τήν ἐπωνυμία «Μούλετες», στήν δέ Καλλιθέα μέ τήν ἐπωνυμία «Ἁγ. Χαράλαμπος».

Καί οἱ δύο σύλλογοι ἀπαρτιζόμενοι ἀπό δραστήρια διοικητικά συμβούλια ἔχουν πλούσια δραστηριότητα στά πολιτιστικά καί ἐξωραϊστικά πράγματα τῶν χωριῶν τους.

Ἐκκλησιαστικά Ἐνοριακά στοιχεῖα.

Κέντρο τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς καί πνευματικῆς διαποιμάνσεως τῆς Ἐνορίας εἶναι στήν μέν Χρυσαιγή ὁ περικαλέστατος Καθηδρικός Ἱερός Ναός πού σεμνύεται ἐπ' ὀνόματι τοῦ Πολιούχου Ἁγ. Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου (23 Ἀπριλίου), στήν δέ Καλλιθέα ὁ Ἅγιος Χαράλαμπος (10 Φεβρουαρίου).

Μέ εὐσέβεια καί ἀγάπη ἔχουν χτιστεῖ καί τά παρακάτω παρεκκλήσια.

1. Ἁγ. Νεκταρίου (9 Νοεμβρίου)
2. Ἁγ. Φανουρίου (27 Αὐγούστου)
3. Ἁγ. Σπυρίδωνος (12 Δεκεμβρίου)
4. Ἁγ. Νεοφανῶν μεγαλομαρτύρων Ραφαήλ, Νικολάου καί Εἰρήνης (Τρίτη Διακαινισίμου).

Ἐνα πραγματικό κόσμημα, τό ὁποῖο στολίζει ἐσχάτως τήν Ἐνορία μας στόν ἐπαρχιακό δρόμο Ταυρωνίτη-Βουκολιῶν-Παλαιοχώρας καί στή θέση Νερατζιά εἶναι τό νεόδμητο Πάρκο «ΧΡΗΣΤΟΥ ΠΟΛΕΝΤΑ». Τήν 30ῆ Νοεμβρίου 2008 ὁ ἐξοχώτατος Πρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας κ.κ. Κάρολος Παπούλιας τοποθέτησε πλακέτα ἐντός τοῦ Πάρκου στή μνήμη τῶν θυμάτων τῶν τροχαίων ἀτυχημά-

των τοῦ Νομοῦ Χανίων.

Ἐντὸς τοῦ Πάρκου ἀνεγέρθηκε περικαλλέστατος πετρόχτιστος Ἱερός Ναός, ἀφιερωμένος στὸν Ἅγιο Χριστόφορο, προστάτη τῶν αὐτοκινητιστῶν. Τό δέ πάρκο εἶναι πρωτοτύπως ἀφιερωμένο στή μνήμη ὄλων τῶν θυμάτων τῶν τροχαίων ἀτυχημάτων τοῦ Νομοῦ Χανίων.

Ἐφημέριοι, Ἱεροφάλτες, Ἐκκλησιαστικοὶ Σύμβουλοι πού διακόνισαν τήν Ἐνορία.

Δέν εἶναι γνωστοί κατά τό ἀπώτερο παρελθόν ποιοί ἐφημέριοι διακόνισαν τήν Ἐνορία.

Σύμφωνα μέ τό ἀρχεῖο τῆς Ἐνορίας γνωστοί εἶναι:

1. π. Ἐλευθέριος Ἀγγελάκης
2. π. Σπυρίδων Καρδαμάκης
3. π. Μιχαήλ Ἀμοριανός
4. π. Ἐμμανουήλ Τζατζάνης
5. π. Κων/νος Δονταδάκης
6. π. Ἰωάννης Σαριδάκης καί ὁ γράφων.

Μετά τήν ἐπάνοδό μου ἀπό τήν Ἱ. Μητρόπολη Μπουένος Ἄϊρες καί Νοτίου Ἀμερικῆς ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης κ.κ. Ἀμφιλόχιος μέ διόρισε τήν 10^η Νοεμβρίου 2007 στήν Ἐνορία αὐτή καί τήν ὁποία διακονῶ, χάριτι Θεοῦ, ἕως σήμερα.

Ἱεροφάλτες.

1. Γεώργιος Καρδαμάκης
2. Ἰωάννης Σφήκας καί
3. Ὁ σημερινός κ. Ἰωάννης Ἀγγελάκης

χειροθετηθεῖς ὑπό τοῦ Σεβασμ. κ.κ. Ἀμφιλόχιου τήν 17^η τοῦ μηνός Μαρτίου 2009 σέ Ἀναγνώστη.

Ἐκκλησιαστικοὶ Ἐπίτροποι.

Ἐκκλησιαστικοὶ Ἐπίτροποι ὑπῆρξαν πολλοί πού βοήθησαν κατά καιρούς στό ἔργο τῆς Ἐνορίας.

Σύμφωνα μέ τό ἀρχεῖο τῆς Ἐνορίας εἶναι γνωστοί οἱ παρακάτω: Νικόλαος Μ. Ἀγγελάκης, Γεώργιος Χ. Κωνσταντουδάκης, Εὐτύχιος Ι. Γλυμιδάκης, Γεώργιος Ν. Κουριδάκης, Μιχαήλ Κ. Περικάκης, Εὐθ. Μ. Περικάκης, Μιχαήλ Σ. Γλυμιδάκης, Ἀναστάσιος Μ. Κου-

Τό νεόδμητο Μνημεῖο Πεσόντων, εἰς μνήμην τῶν ἀγωνιστῶν τῆς Μάχης τῆς Κρήτης. (Χρυσουγῆ Κισάμου)

ριδάκης, Ἐμμανουήλ Α. Κριθαράκης, Ἰωάννης Ν. Μαραγκουδάκης, Δημ. Α. Μακαρώνας, Μιχ. Π. Πισσογιαννάκης, Ἀνδρέας Κουριδάκης, Γεώργιος Μελετάκης, Γεώργιος Καλογεράκης, Γεώργιος Κουρουτζίδης, Ἐμμ.Κουριδάκης, Σταμ. Κουριδάκης, Ἰωάννης Ἀγγελάκης καί Ἀγγελική Κουριδάκη.

Τό ὑπάρχον Ἐκκλ. Συμβούλιο ἀποτελεῖται ἀπό τοὺς :

- κ. Ἀναστασία Καρδαμάκη
- κ. Δήμητρα Θωμαδάκη
- κ. Βαρδῆ Κουριδάκη
- κ. Ἐλπινίκη Κουριδάκη
- κ. Σοφοκλῆ Μελετάκη
- κ. Ἐλευθερία Φυλλαδιτάκη
- κ Ἄννα Γιακουμάκη
- κ. Ἀντωνία Φυλλαδιτάκη.

Βιβλιογραφία

1. Κρήτη, β' τόμος Σπανάκη
2. Ἱστορικό Ἀρχεῖο Κρήτης, Καστροφύλακα
3. Χωρογραφία Νουχάκη
4. Ἀρχεῖο τῆς Ἐνορίας.

Χριστουγεννιάτικες Καμπάνες

Του Θεόδωρου Δ. Ήλιάκη
Νομικού Συμβούλου του Κράτους έ.τ.

Αλήθεια ποιός δέν αναπολεί από τά παιδικά του χρόνια, τόν πρωινό χαρμόσυνο ήχο τής χριστουγεννιάτικης καμπάνας; Τό μελωδικό μας κάλεσμα στήν Έκκλησία του χωριού, τής κωμοπόλεως ή τής πόλεώς μας;

Γιά νά ξαναζωντανέψομε στή μνήμη μας τό μεγαλύτερο κοσμοϊστορικό γεγονός πού όριοθέτησε τή ζωή γιά δισεκατομμύρια ανθρώπους, στήν πρό και μετά Χριστό περίοδο. Γιά νά γιορτάσομε τή Γέννηση μέσα στήν παγερή νύχτα, σέ μιά φάτνη αλόγων, στό ταπεινό Σπήλαιο τής Βηθλεέμ του Θείου Βρέβους. Νά ακούσομε από τά χείλη τών λειτουργών του Ύψιστου τό «δόξα έν ύψίστοις Θεῶ και επί γής εἰρήνη έν ανθρώποις εὐδοκία».

Και έμείς ανταποκρινόμενοι μετά από πολυήμερη νηστεία στό προσδοκούμενο κάλεσμα, ντυμένοι μέ τά γιορτινά μας, όσο οί συνθήκες τότε τό επέτρεπαν, προστρέχαμε όλοι, μικροί και μεγάλοι, στόν ιερό Ναό μας. Προκειμένου νά ξαναγεννηθεῖ μέσα στή φάτνη τής ψυχής μας ένας ανανεωμένος χριστιανός. Νά ξαναζωντανέψουν στόν έσωτερικό μας κόσμο μέ τή θεία Κοινωνία, όλες οί αιώνιες αναλλοίωτες αξίες πού ό Χριστός ήρθε και μάς ευαγγελίστηκε.

Γι' αυτό όλη ή οικογένεια μετά τή Θ. Λειτουργία καθίζαμε, παρά τίς δυσκολίες τών καιρών εκείνων, σέ ένα πλούσιο χριστουγεννιάτικο τραπέζι. Έκει ή άχνιστή σούπα, τό μυρωδάτο κρέας, τό γλυκόπιτο κρασί, τά άλλα άγνά άγαθά, οί λαίμαργες πύρινες γλώσσες τής καμινάδας και ή πληθωρική άγάπη, αλλά και οί θερμές εύχές γονιών, γιαγιάδων, παππού-

δων και παιδιών, δημιουργούσαν μιά ιδιαίτερη γιορταστική χριστουγεννιάτικη άτμόσφαιρα.

Ή συνέχεια δέ τής ήμέρας, ως και όλες οί γιορτινές ήμέρες πού έπακολουθοΰσαν (Πρωτοχρονιά-Φώτα), κυλοΰσαν μέσα στήν ίδια θρησκευτική εύφορία.

Και γεννάται σήμερα τό έρώτημα: Άλήθεια εξακολουθούν νά χτυποΰν τό ίδιο έντονα οί χριστουγεννιάτικες καμπάνες στ'αΰτιά όλων; Ή οικογένεια διατηρεῖ τούς ίδιους δεσμούς μέ τήν Έκκλησία και μεταξύ τών μελών της; Ή εύρύτερη κοινωνία συνδέεται μέ όμοιους χριστιανικούς άδολους δεσμούς άγάπης και άλτρουΐσμοΰ, όπως παλαιότερα; Τότε πού ύστεροΰσαν τά υλικά άγαθά, αλλά περισσευε ή προσήλωση στίς μεγάλες ήθικές άρετές και θρησκευτικές αξίες; Βέβαια δέν εΐμαστε οί ειδικοί γιά νά αναλύσομε τήν τάση τών καιρών γιά άποδέσμευση από κάθε πραγματική αξία. Νομίζομε όμως, ότι όλες οί άνεκτίμητες χριστιανικές άρχές του Θείου Βρέβους μέ τά μετέπειτα διδάγματα πού μάς κληροδότησε, πρέπει νά ξαναβροΰν τήν έπιβαλλόμενη προέχουσα θέση τους σέ κάθε άληθινό χριστιανό.

Γιά νά επανέλθει ή σημερινή μαρασμένη κοινωνία στό σωστό δρόμο. Έτσι πού νά μπορεῖ κάθε κύταρό της ν' ακούσει τό ίδιο ήχηρά τίς χριστουγεννιάτικες καμπάνες. Νά ανταποκρίνεται και στό μέλλον μέ τήν ίδια, όπως τότε, γιορτινή διάθεση στήν ουσιαστική τους πρόσκληση.

Χρόνια πολλά. Καλές Γιορτές.

Άνανεώσιμες Πηγές Ενέργειας

Του κ. Γωάννου Αρονέλλου
Δασολόγου - Μελετητού

Τὰ τελευταία χρόνια συζητιέται έντονα τὸ θέμα τῶν ἀνανεώσιμων πηγῶν ἐνέργειας. Ἡ ἀνάδειξη τῆς χρήσης τῶν ἀνανεώσιμων πηγῶν ἐνέργειας ἔχει συνδεθεῖ μὲ τὴν ἐπιστημονικὰ παρατηρούμενη ἀλλαγὴ τοῦ παγκόσμιου κλίματος, πού ἀποδίδεται στὴ μεγάλη ἔκλυση διοξειδίου τοῦ ἄνθρακα στὴν ἀτμόσφαιρα ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο. Ἡ ἔκλυση αὐτὴ τοῦ διοξειδίου τοῦ ἄνθρακα ὀφείλεται στὴν καύση πετρελαίου, λιγνίτη, κάρβουνου, φυσικοῦ ἀερίου καὶ ἄλλων ὀρυκτῶν καυσίμων, γιὰ τὴν παραγωγή ἐνέργειας (ἠλεκτρισμοῦ, θέρμανσης, κίνησης κ.λπ.).

Ἡ ἐπιλογή γιὰ τὴ χρήση ἀνανεώσιμων πηγῶν ἐνέργειας στηρίζεται στό γεγονός ὅτι αὐτὲς παίρνουν ἐνέργεια ἀπὸ τὸ φυσικὸ περιβάλλον καὶ τὴν ἀποδίδουν στὴν μορφή πού ἔμεις τὴν χρειαζόμαστε χωρὶς νὰ χρειαζόμαστε ὀρυκτὰ καύσιμα. Ἀκριβῶς γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ ὀνομάζονται «ἀνανεώσιμες». Ἡ ἐνέργεια πού ἀποδίδουν ἀνανεώνεται μὲ φυσικὸ τρόπο ἀπὸ τὴ φύση. Οἱ ἀνεμογεννήτριες, γιὰ παράδειγμα, παίρνουν ἐνέργεια ἀπὸ τὸν ἄνεμο, ἀλλὰ οἱ ἄνεμοι (ἢ κίνηση δηλ. τῆς ἀτμόσφαιρας γύρω ἀπὸ τὴ γῆ) τροφοδοτοῦνται συνεχῶς ἀπὸ τὸν ἥλιο καὶ τὴν κίνηση τῆς γῆς. Τὸ ἴδιο καὶ τὰ φωτοβολταϊκά, παίρνουν ἐνέργεια ἀπὸ τὸν ἥλιο ἄμεσα. Ὅσο ὁ ἥλιος θὰ φωτίζει, θὰ ἔχουμε ἐνέργεια. Θὰ εἶναι δωρεὰν αὐτὴ ἢ ἐνέργεια; Σαφῶς καὶ ὄχι.

Μέχρι τώρα οἱ τιμὲς ἐγκαταστάσεως ὄλων τῶν μορφῶν ἀνανεώσιμων πηγῶν ἐνέργειας εἶναι πολὺ ὑψηλές, μὲ ἀποτέλεσμα ἡ ἐνέργεια πού παράγουν νὰ κοστίζει περισσότερο ἀπὸ αὐτὴν πού παράγεται μὲ συμβατικὸς τρόπο. Εἶναι ἀπόλυτα φιλικές μὲ τὸ περιβάλλον, χωρὶς αὐτὸ νὰ σημαίνει ὅτι δὲν ἔχουν καὶ καμία ἀρνητικὴ ἐπίπτωση σέ αὐτό. Τὰ φωτοβολταϊκά καταλαμβάνουν μεγάλες ἐκτάσεις, τὰ ὑδροηλεκτρικὰ φράγματα καταλαμβάνουν ὁμοίως πολὺ μεγάλες ἐκτάσεις, πού ταυτόχρονα τίς καταστρέφουν, ἐνῶ παράλληλα ὑποβαθμίζουν τόσο τίς κοίτες τῶν μεγάλων ποταμῶν, ὅσο καὶ τίς θαλάσσιες καὶ λιμναῖες περιοχές στίς ὁποῖες ἐκβάλλουν οἱ ποταμοὶ πού χρησιμοποιοῦμε. Οἱ ἀνεμογεννήτριες εἶναι φυσικὸ νὰ ἀλλοιώνουν τὸ τοπίο, ἐνῶ καταλαμβάνουν πολὺ χῶρο, ἂν συνυπολογίσουμε καὶ τοὺς δρόμους πού ἀπαιτοῦνται καὶ τὰ ὑπόλοιπα ἔργα ὑποδομῆς, τὰ ὁποῖα χρειαζόμαστε. Ἄς μὴν ξεχνᾶμε μάλιστα καὶ τίς μεγάλες ἀπώλειες στοὺς πληθυσμοὺς πονηρῶν τῆς περιοχῆς ἐγκατάστασής τους.

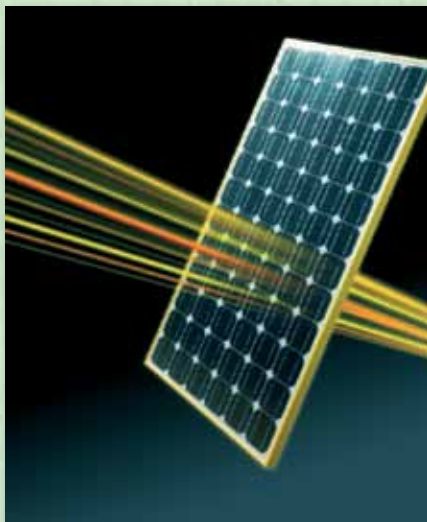
Εὐλόγα, λοιπόν, προκύπτει τὸ ἐρώτημα: γιὰ τὴν νὰ προτιμήσουμε τίς ἀνανεώσιμες πηγές ἐνέργειας;

Ἡ ἀπάντηση ἔχει πολλὰ σκέλη. Πρῶτον, τὰ ὀρυκτὰ καύσιμα τελειώνουν καὶ ὅσο μειώνονται θὰ γίνονται καὶ πιὸ ἀκριβά. Δεύτερον, τὰ οἰκολογικὰ προ-

βλήματα πού προκύπτουν ἀπὸ τὴ χρήση τους εἶναι πολὺ μεγαλύτερα ἀπὸ αὐτὰ πού προκύπτουν ἀπὸ τὴ χρήση τῶν ἀνανεώσιμων πηγῶν ἐνέργειας. Μὴν ξεχνᾶμε, ὅτι, γιὰ νὰ ἔχουμε ὀρυκτὰ καύσιμα, πρέπει νὰ τὰ ἐξορύξουμε, νὰ τὰ ἐπεξεργαστοῦμε, νὰ τὰ μεταφέρουμε. Ὅλα τὰ παραπάνω παρουσιάζουν πάρα πολλὰ προβλήματα καὶ, σὲ συνδυασμὸ μὲ τὰ ἀτυχήματα πού συνήθως συμβαίνουν, ἢ ἐπιβάρυνση τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος εἶναι ἀνυπολόγιστη. Τρίτον, εἶναι τὸ γεγονός τῆς ἐξάρτησης τῶν κοινωνιῶν καὶ τῶν κρατῶν ἀπὸ τὰ κράτη καὶ τίς πολυεθνικὲς πού ἔχουν στὴ διάθεσή τους τόσο τὴν ἐξόρυξη, ὅσο καὶ τὴ μεταφορὰ τῶν ὀρυκτῶν καυσίμων. Θυμίζω ἀπλά τὴν κρίση πού πέρασαν ἀρκετὲς βορειοευρωπαϊκὲς χώρες πέρυσι (τέλη 2008 μὲ ἀρχὲς 2009) λόγω τῆς διαμάχης πού ξέσπασε μεταξὺ Ρωσίας καὶ Οὐκρανίας, μὲ ἀποτέλεσμα ἡ Ρωσία νὰ σταματήσει τὴν παροχὴ φυσικοῦ ἀερίου στὴν Οὐκρανία καὶ ἔτσι νὰ μὴν μποροῦν νὰ τροφοδοτηθοῦν ἄλλες χώρες. Θυμίζω, ἐπίσης, τὸ πόσο κόστισε στὸν καθένα μας ἡ κατακόρυφη αὔξηση τῆς τιμῆς τοῦ πετρελαίου.

Ὅλα τὰ παραπάνω, σὲ συνδυασμὸ μὲ τὸ γεγονός τῆς ἀλλαγῆς τοῦ παγκόσμιου κλίματος πού ὀφείλεται (ἢ τουλάχιστον ἐπιβαρύνεται) ἀπὸ τὴν ἔκλυση διοξειδίου τοῦ ἄνθρακα πού προκύπτει ἀπὸ τὴν καύ-

ση τῶν ὀρυκτῶν καυσίμων, δημιουργοῦν τὴν ἀνάγκη γιὰ ἀμεση ἀντικατάσταση τῶν ὀρυκτῶν καυσίμων μὲ ἀνανεώσιμες πηγές ἐνέργειας.

Αὐτὴ, βέβαια, ἡ ἀνάγκη δέν εἶναι δυνατὸν νὰ καλυφτεῖ ἀμεσα. Οἱ ἀνανεώσιμες πηγές ἐνέργειας παρουσιάζουν τὸ ἐξῆς σοβαρὸ μειονέκτημα: Δέν παράγουν ἐνέργεια μὲ βάση τὶς ἀνάγκες μας, ἀλλὰ μὲ βάση τὶς ἐξωτερικὲς συνθήκες. Ἄν δέν φυσάει ἀέρας δέν παράγουν ρεῦμα οἱ ἀνεμογεννήτριες, τὸ βράδυ δέν παράγουν ρεῦμα τὰ φωτοβολτα-

ϊκὰ, ἂν δέν βρέξει δέν γειμίζουν νερὸ τὰ φράγματα. Ἐπίσης οἱ τεχνικὲς λύσεις γιὰ νὰ χρησιμοποιήσουμε ἄλλα καύσιμα στά μέσα κίνησης (αὐτοκίνητα, ἀεροπλάνο πλοῖα, κ.λπ.) δέν ἔχουν φτάσει σὲ τέτοιο σημεῖο πού νὰ εἶναι τόσο εὐκόλη ἡ χρήση τους, ὅσο εἶναι τῶν ὀρυκτῶν καυσίμων (βενζίνης, πετρελαίου, κηροζίνης κ.λπ.).

Ἐπειδὴ οἱ τεχνικὲς λύσεις γιὰ ὅλα τὰ παραπάνω ἐξελίσσονται μὲ γρήγορους ρυθμοὺς (ὅσο αὐξάνεται ἡ χρήση τῶν ἀνανεώσιμων μορφῶν ἐνέργειας, τόσο αὐξάνονται καὶ οἱ τεχνολογίες καὶ ἐφευρίσκονται λύσεις) εἶναι σίγουρο ὅτι στὴν πορεία τοῦ χρόνου θὰ ἔχουμε λύσεις γιὰ ὅλα τὰ προβλήματα χρήσης τῶν ἀνανεώσιμων μορφῶν ἐνέργειας. Ὅμως ἡ μετάβαση ἀπὸ τὴν μία μορφή παραγωγῆς ἐνέργειας στὴν ἄλλη δέν ἀναμένεται νὰ εἶναι γρήγορη ἢ ἀνώδυνη καὶ ἀπαιτεῖται ἀπὸ ὅλους μας νὰ εἴμαστε ἐνημερωμένοι γιὰ τὶς ἐξελίξεις. Ἐπίσης τὸ πιὸ σημαντικὸ ἀπὸ ὅλα εἶναι νὰ βροῦμε τρόπους ὥστε νὰ μειώσουμε τὴν κατάχρηση τῆς ἐνέρ-

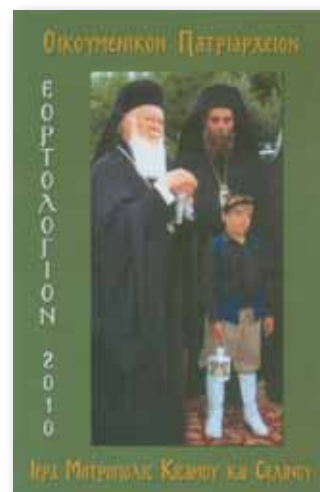
γεια. Τὰ ὀρυκτὰ καύσιμα πού καταναλώσαμε τὰ τελευταῖα 150 χρόνια, ἡ φύση χρειάστηκε ἑκατομμύρια χρόνια γιὰ νὰ τὰ σχηματίσει καὶ νὰ τὰ ἀποθηκεύσει. Εἶναι ἀπαραίτητο, λοιπὸν, νὰ μάθουμε νὰ διαχειριζόμαστε ὀρθολογικὰ τὴν διαθέσιμη ἐνέργεια, καθὼς ἡ ἄλογη χρήση τῶν τελευταίων χρόνων δέν μπορεῖ νὰ συνεχιστεῖ. Αὐτὸ δέν σημαίνει ὅτι θὰ πρέπει νὰ ἀλλάξουμε τὸν τρόπο ζωῆς μας καὶ νὰ γυρίσουμε στὸν τρόπο ζωῆς τῶν προγόνων μας, ἀλλὰ ὅτι εἶναι ἀπαραίτητο νὰ μειώσουμε τὴν κατανάλωση ἐνέργειας σὲ τέτοιο βαθμὸ, πού ἡ φύση νὰ μπορεῖ νὰ μᾶς τὴν παρέχει χωρὶς νὰ καταστρέφεται ἡ ἴδια. Ἄν ἀντιληφθοῦμε ὅτι τὸ κόστος τῆς ἐνέργειας δέν εἶναι μόνο οἰκονομικὸ ἀλλὰ καὶ περιβαλλοντικὸ καὶ κοινωνικὸ, θὰ μπορέσουμε νὰ μειώσουμε τὶς συνέπειες τῆς ἐπερχόμενης ἐνεργειακῆς καὶ περιβαλλοντικῆς κρίσης, πού ἀπειλοῦν ὄχι μόνον τὸν τρόπο ζωῆς μας ἀλλὰ καὶ τὴν ἴδια τὴ ζωὴ μας.

Κυκλοφόρησε τὸ νέο Ἡμερολόγιο-Ἐορτολόγιο ἔτους 2010 τῆς Μητροπόλεως μας, τὸ ὁποῖο εἶναι ἀφιερωμένο εἰς τὸν μαρτυρικὸν καὶ Πάνσεπτον Οἰκουμενικὸν Θρόνον.

Διατίθεται ἀπὸ τὶς Ἐνορίες καὶ τὸ Βιβλιοπωλεῖο τῆς Μητροπόλεως μας.

Τὰ ἔσοδά του θὰ διατεθοῦν ὑπὲρ τῶν Ἰδρυμάτων καὶ τῶν σκοπῶν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως.

Τό άλωνάκι τοῦ Σκινιά

Τοῦ κ. Αθανασίου Δεικτάκη
Λογοτέχνη

Ἡ Φαλάσαρνα, ἡ πανάρχαιη πόλις, ἐκεῖ κοντά σβῆνει τὰ ἴχνη της, μὰ ἡ μαγεία τοῦ τοπίου συνεχίζεται μέχρι τοῦ «Κούκου τὰ γεμνά» μέχρι τ' Ἀκρωτήρι, μέχρι τὰ πέλαγα.

Ἐδῶ πεζοῦλες καὶ διπλοπεζοῦλες ἄπλωσε, ἔκτισε κι ἐστερέωσε ἡ ἀνάγκη γιὰ τὸ ψωμί.

Μεγάλες οἱ πεζοῦλες, ἴσιες καὶ φαρδιές, ἔθρεψαν γενιές μὲ τὰ σταροκρίθαρα τους. Ὡς πότε;

Ἡ παράδοση δὲν μᾶς ἄφησε τίποτα. Κανεῖς γέρος Πλατανιώτης δὲ θυμᾶται. Μὰ ἡ διατήρηση τῆς δομῆς τους, φανερῶνει πὼς ἡ καλλιέργεια τούτης τῆς ἱερῆς γῆς, δὲν τοποθετεῖται πολλὰ χρόνια πρὶν. Ἄς ὑποθέσουμε στίς πρῶτες δεκαετίες τῆς Τουρκοκρατίας. Σπορά, θέρος καὶ ἄλωνισμα κυριαρχοῦσαν τότε. Τώρα τὰ χωράφια χέρσα καὶ οἱ κατοῖκες πηδοῦν καὶ βελάζουν τρῶνε ἀροδαμούς καὶ κλαδιά, κυρίαρχες ἀπόλυτοι τοῦ χώρου. Θύμοι, ἀτσιβίδες, χαρουπιές καὶ σκίνα ἢ σκίνοι, ὅπως ἀκούγονται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τῆς ὑπαίθρου.

Σκίνοι πολλοὶ ἐξ οὗ καὶ Σκινιάς.

Τὸ τοπωνύμι, μιά τεράστια ἀγκαλιά μὲ πανύψηλους βράχινους πύργους σφίγγει τὴν παραλία καὶ τὴν πανέμορφη πλαγιά καὶ φοβερίζει... Φοβερίζει...Φοβερίζει μὴ φανοῦν κουρσάροι ἀπὸ τὴν Ἑσπερία καὶ ἀνε-

πιθύμητα κήτη ταραξοῦν τὴν ἡσυχία του. Μὰ σήμερον τὸ θέμα μας εἶναι τὸ άλωνάκι στοῦ Σκινιά. Τὸ άλωνάκι πού φτιάχτηκε σὲ μιά γωνιά τῆς πεζούλας γιὰ νὰ μὴν περιοριστεῖ στοῦ ἐλάχιστου ἢ καλλιεργούμενη ἔκταση. Χρήσιμη καὶ μιά σπιθαμὴ χῶμα.

Στὴν ἄκρη μιᾶς ἀπότομης ἀνηφορίας κρέμεται ψηλά ἀπὸ τὸ κῶμα καὶ τὴν ἀλμύρα τοῦτο τὸ μικρὸ ἔργο, ἀπομεινᾶρι ἄλλης ἐποχῆς, στερνὸ δείγμα τοῦ βασιανομένου γεωργοῦ. Ἐκεῖνα, στὰ χωριά χάλασαν καὶ ἰσοπεδώθηκαν. Τοῦτο τὸ μικρὸ, πολὺ μικρὸ άλωνάκι θὰ μείνει μνημεῖο τῆς Κρητικῆς λαογραφίας. Οἱ πέτρες γύρω-γύρω, «οἱ στραλικοί του» στέκονται σχεδὸν στοῦ σὺνολό τους. Οἱ θάμνοι καὶ ὁ σκίνος, θαμνώδης κι αὐτός, μάταια προσπαθεῖ νὰ διαλύσει τὰ τελευταῖα σύμβολα.

Ἄλωναυαν λοιπὸν οἱ προπαπποῦδες μας, λίχνιζαν, σόδιαζαν. Ποιὰ κατεύθυνση νὰ ἐπαιρναν οἱ καρποὶ; Νὰ πήγαιναν πρὸς τὸ Νότο, ὅπου τὰ Κισαμίτικα χωριά, ἢ μὲ πλεούμενα ἔφευγαν γιὰ πιὸ μακρυνούς προορισμούς;

Τὸ άλωνάκι μας ἐδῶ, στὴ δυτικὴ ἄκρη τῆς Κρήτης κρατᾶ καὶ φυλά τὰ μυστικά του.

Ἡ Ἐκκκλησία σᾶς ἀπαντιᾶ...

Ἀναγνώστης τοῦ Περιοδικοῦ μᾶς ἐρωτᾶ μιᾶ «ἐπίκαιρη» ἐρώτηση, λόγῳ τῶν ἡμερῶν τοῦ Ἁγίου Δωδεκαημέρου πού διανύσαμε.

Διερωτᾶται λοιπόν ἂν ἔπρεπε ὁ Χριστός νά καταδεχθεῖ τήν κατά σάρκα περιτομή Του καί γιατί;

Κάθε πρώτη Ἰανουαρίου ἡ Ἐκκλησία μας γιορτάζει τήν «Περιτομή τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ». Ὁμολογουμένως ὡς Χριστιανοί γνωρίζουμε λίγα γι' αὐτή τήν ἐορτή.

Τί ἦταν ἡ περιτομή; Ἡ περιτομή ἦταν μία εἰδική ἐπέμβαση στά ἀγόρια τοῦ Ἰσραήλ, μέ ἐντολή πού δόθηκε στόν Ἀβραάμ ἀπό τόν Θεό ὡς σημεῖο καί σφραγίδα ἀπόδειξης πῶς ἦταν ἀφιερωμένα στόν Θεό ἀπό τίς πρῶτες ἡμέρες τῆς ζωῆς τους. Αὐτό συνέβη καί στόν Ἰησοῦ. Περιετιμήθη καί Αὐτός ὀκτώ μέρες μετά τήν γέννησή Του καί ἔλαβε τό ὄνομα Ἰησοῦς. (Λουκ. 2, 5). Ἰησοῦς εἶναι Ἑλληνικός ὄρος ἀπό τό Ἑβραϊκό Γεσουᾶ. Εἶναι τό αὐτό μέ τό ὄνομα «Ἐμμανουήλ» πού ἀναφέρει ὁ Ἡσαΐας, καί σημαίνει «ὁ Θεός εἶναι μαζί μας». Ὅποιος ἦταν ἀπερίτμητος ἐθεωρεῖτο θρησκευτικά ἀκάθαρτος καί ἀλλόφυλος. Ὁ Κύριός μας, λοιπόν, μαζί μέ τήν σάρκωση καί τήν ἀπογραφή ὡς ὑπῆκοος τοῦ Καίσαρα, καταδέχθηκε καί τήν κατά σάρκα περιτομή Του ὄχι ἐξ ἀνάγκης καί ἐπειδὴ ἔπρεπε, ἀλλά γιά τούς ἐξῆς λόγους:

1ον. Μέ τήν στάση Του αὐτή διδάσκει στό γένος τῶν ἀνθρώπων τήν ταπείνωση καί τήν εὐπείθεια στούς θρησκευτικούς

νόμους καί γιά νά μᾶς δείξει πῶς ἦρθε στόν κόσμο ὡς εἰρηνικός καί εὐσεβής καί πρᾶος. «Ὁ Ἄμνός τοῦ Θεοῦ».

2ον. Γιά νά ἀποδείξει στούς Ἰουδαίους πού δίδασκαν καί Τόν κατηγοροῦσαν ὅτι δέν σεβόταν τούς Νόμους καί τούς προφῆτες πόσο λάθος ἦταν. Ὁ Χριστός λοιπόν περιετιμήθη κατά τήν παράδοση τῶν Ἰουδαίων, οἱ ὁποῖοι καί Τόν ἔλεγαν ἀλλόφυλο καί Σαμαρείτη. Ἐκεῖνος ὅμως πάντα σεβάστηκε τό Νόμο τοῦ Μωσέως καί μάλιστα τόν συμπλήρωσε, γιατί κατά μυστικό τρόπο ἦταν καί ὁ Ἴδιος ὁ Νομοθέτης τοῦ Νόμου.

3ον. Ὁ Χριστός ἔχει δύο φύσεις: Θεϊκή καί ἀνθρώπινη πού ἐκφράζονται σέ ἓνα πρόσωπο, τόν Θεάνθρωπο Ἰησοῦ Χριστό. Ἔπαθε λοιπόν καί περιτομή καί σταυρό καί θάνατο, ὅπως ὅταν ζοῦσε καί ἔκλαψε καί πείνασε καί δίψασε καί πικράθηκε κατά τά Εὐαγγέλια, ὥστε νά δηλώσει πῶς δέν ἦταν πνεῦμα μᾶ ἀληθινά ἀνθρώπος, μέ σάρκα καί ὀστά. Ἡ θεϊκή Του φύση εἶναι πάντα ἐνωμένη μέ τήν ἀνθρώπινη ἀλλά ἀπαθής καί ἀθάνατη. Ἔτσι μέ τήν περιτομή ἀποστομώθηκαν καί οἱ αἰρετικοί πού δέν δέχονταν τήν ἀνθρώπινη φύση στό Χριστό.

4ον. Ὁ Χριστός ἔπαθε περιτομή γιά νά ἐγκαινιάσει ἓναν καινούριο κόσμο. Μέ τό κομμάτι τῆς σάρκας πού ἀπέβαλλε ἤθελε νά μᾶς δείξει πῶς κάθε κακό παρέρ-

χεται καί ὅλοι μας ζοῦμε σέ ἓναν νέο κόσμο καί εἴμαστε μέλη ἁγιασμένα τοῦ σώματός Του.

Αὐτό τό πετυχαίνουμε μέ τήν ἀχειροποίητο, ὅπως λέγεται, δική μας περιτομή, πού εἶναι τό Ἅγιο Βάπτισμα. Μέ τό βάπτισμά μας ἀποβάλλουμε τόν κόσμο τῆς ἁμαρτίας καί τοῦ θανάτου ἀλλά καί τόν κόσμο τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καί γεννιόμαστε στόν κόσμο τῆς ζωῆς, τοῦ Χριστοῦ τῆς νέας, Καινῆς Διαθήκης. Ὁ Ἀβραάμ κάνοντας περιτομή στά παιδιά του ἔκανε μία παλιά διαθήκη μέ τόν Θεό, μία διαθήκη ἀφιέρωσής τους στό Θεό, ὥστε νά εἶναι λαός περιούσιος. Ὁ Χριστός ὅμως δίνοντας τό Σῶμα καί τό Αἷμα Του ἐσύναψε μία καινούρια διαθήκη μέ τόν Θεό καί ἔκανε τήν Ἐκκλησία καί ὄχι μόνο τά παιδιά τοῦ Ἀβραάμ, περιούσιο λαό Του. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ὁ νέος Ἰσραήλ, δηλαδή ὅλοι ἐμεῖς πού βαπτιστήκαμε στήν κολυμβήθρα τοῦ Χριστοῦ.

Μακάρι, ὅλοι μας μέσα στό νέο χρόνο νά περιτέμνουμε τά πάθη μας. Μακάρι «πάσας τάς σαρκικάς ἐπιθυμίας» ἀφοῦ καταπατήσουμε, νά ζήσουμε «πνευματική πολιτεία» καί τίς 365 μέρες τοῦ χρόνου. Πιο καθαροί, πιο ἄγνοοι, πιο τίμιοι ἀπό χθές, φέτος. Γιά νά ζήσει ἡ οἰκογένεια πού κλυδωνίζεται, γιά νά ζήσει ὁ τόπος μας, νά ζήσουμε ὅλοι μας.

Καλή, εὐλογημένη Χρονιά.

Γιά ὁποιοδήποτε θέμα, ἐρώτημα ἢ ἀπορία σας μπορεῖτε νά μᾶς γράφετε στήν ἠλεκτρονική διεύθυνση <http://www.imks.gr/cgi-bin/fpm.cgi>

Ὁμάδα ἔμπειρων καί καταξιωμένων πνευματικῶν θά ἀπαντᾶ γραπτά στό ἐπόμενο τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ μας πάνω στά ἐρωτήματά σας. Εὐνόητο εἶναι ὅτι διατηρεῖται ἡ ἀνωνυμία αὐτῶν πού ὑποβάλλουν ἐρωτήματα.

ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΜΑΣ

(ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2009)

Ἐκδήλωση Βιβλιοπωλείου - Ἐναρξη «Συντροφιάς τῆς Χαράς»

Τὸ Ἐκκλησιαστικὸ Βιβλιοπωλεῖο τῆς Μητροπόλεώς μας σὲ συνεργασία μὲ τὸ Ἐθνικὸ Κέντρο Βιβλίου καὶ ἐν ὄψει τῆς ἐνάρξεως τῶν Νεανικῶν Συνάξεων τῆς Μητροπόλεώς μας, τῆς «**Συντροφιάς τῆς Χαράς**», διοργάνωσε στὶς 4 Νοεμβρίου ἐκδήλωση μὲ ὁμιλήτρια τὴν καταξιωμένη συγγραφέα κλασικῶν καὶ παιδικῶν βιβλίων κ. Γαλάτεια Γρηγοριάδου - Σουρέλη καὶ θέμα: «**Ἐπάγγελμα Γονεῖς**». Στὶς Συνάξεις αὐτὲς μετέχουν παιδιὰ τοῦ τόπου, τὰ ὁποῖα, μὲ τὴν βοήθεια ἐθελοντῶν ἐκπαιδευτικῶν τῆς περιοχῆς, καλλιεργοῦν τὶς δεξιότητές τους μέσα ἀπὸ δημιουργικὴ ἀπασχόληση, ἄθληση, ψυχαγωγία, συνεργασία καὶ ἀνάπτυξη πρωτοβουλιῶν. Παράλληλα τὰ παιδιὰ βοηθοῦνται, ὥστε ἀβίαστα νὰ λειτουργοῦν στὸ κλίμα τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ καὶ τὶς ἀλήθειες τῆς Πίστεως μας. Οἱ συναντήσεις γίνονται κάθε Σάββατο μεσημέρι στοὺς χώρους τοῦ Φαλδάμειου Οἴκηματος τῆς Μητροπόλεως.

Ἑορτὴ Ἁγίου Μηνᾶ

Τὴν Τετάρτη 11 Νοεμβρίου ἡ πόλις τοῦ Ἡρακλείου καὶ ἡ Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Κρήτης ἐόρτασε τὸν πολιοῦχο καὶ προστάτη τῆς Ἁγιο Μεγαλομάρτυρα Μηνᾶ. Στόν ὁμώνυμο Μητροπολιτικὸ Ναὸ τελέστηκε πολυαρχιερατικὴ Θεία Λειτουργία προεξάρχοντος τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης κ. Εἰρηναίου καὶ συνιερουργούντων τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν: Προικοννήου κ. Ἰωσήφ, Πέτρας & Χερρονήσου κ. Νεκταρίου, Ἱεραπύτνης & Σητείας κ. Εὐγενίου, Κυδωνίας & Ἀποκορώνου κ.

Δαμασκηνοῦ, τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Κνωσσοῦ κ. Εὐγενίου καθὼς καὶ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου μας.

Θυρανοίξια Ἱεροῦ Ναοῦ

Τὸ ἀπόγευμα τῆς 12ης Νοεμβρίου ὁ Σεβ. Ποιμενάρχης μας τέλεσε τὰ θυρανοίξια τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, στὸ Γαβαλομούρι Κισάμου. Ἀκολούθησε ὁ ἐόρτιος Ἑσπερινὸς καὶ τὴν κυριώνυμο ἡμέρα Θεία Λειτουργία. Πρόκειται γιὰ ἱστορικὸ Ναό, πετρόκτιστο, ὁ ὁποῖος μὲ τὴν φροντίδα καὶ τὴν μέριμνα τοῦ ἀκούραστου Ἐφημερίου Αἰδ. Δημητρίου Γουλερμάκη καὶ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου ἀνακαινίστηκε ἐκ βάθρων. Οἱ προσφορὲς ἐπωνύμων καὶ ἀνωνύμων κατοίκων τῆς Ἐνορίας ὑπῆρξαν συγκινητικὲς.

Ἐμφύλιο σὲ Κληρικὸ

Κατὰ τὴν Θεία Λειτουργία τῆς ἐορτῆς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ὁ Μητροπολίτης μας

ἀπένειμε τὸ ὄφρῖνιο τοῦ Οἰκονόμου στὸν Ἐφημέριο Γαβαλομουρίου, Αἰδ. Δημήτριο Γουλερμάκη, ἀναγνωρίζοντας τὴν προσφορὰ τῆς διακονίας του καθὼς, ὅπως σημείωσε ὁ Σεβασμιώτατος στὸν χαιρετισμὸ του, ὁ π. Δημήτριος, ἂν καὶ νέος κληρικὸς τῆς Μητροπόλεως, διακρίνεται γιὰ τὸ ἦθος του, τὴν σοβαρότητά του ὡς καὶ γιὰ τὸν ζήλο καὶ τὴν ἀγάπη του γιὰ τὴν Ἐκκλησία.

Ἑορτὴ Ἁγίου Νεομάρτυρος Κωνσταντίνου τοῦ Ὑδραίου

Προσκεκλημένος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ρόδου κ. Κυρίλλου ὁ Σεβ. Μητροπολίτης μας μετείχε στὴν πανηγύρη τοῦ Ἁγίου Νεομάρτυρος Κωνσταντίνου τοῦ Ὑδραίου, ὁ Ὅποιος τιμᾶται μεγαλοπρεπῶς τὴν ἡμέρα τῆς μνήμης του, 14 Νοεμβρίου, στὴ νῆσο Ρόδο. Ἐκτὸς τοῦ οἰκείου Ἐπισκόπου στό Ἀρχιερατικὸ συλλεῖτουργο ἔλαβαν μέρος καὶ οἱ Σεβ. Μητροπολίτες: Λέρου, Καλύμνου & Ἀστυπалаίας κ. Παΐσιος, Κῶου & Νισύρου κ. Ναθαναὴλ, καθὼς καὶ οἱ Θεοφ. Ἐπίσκοποι: Ἀλικαρνασσοῦ κ. Ἐμμανουήλ καὶ Μπουρούντι & Ρουάντας κ. Σάββας. Τῆς Θείας Λειτουργίας ἀκολούθησε λιτανεῖα στὴν πόλη τῆς Ρόδου. Ἡ

φιλοξενία τοῦ ἐντοπίου Μητροπολίτου πρὸς τοὺς προσκεκλημένους του ὑπῆρξε ἀβρααμιαία καὶ πηγαία.

Ἐκδήλωση Ἀδελφότητας Κρητῶν Ρόδου «Ὁ Ψηλορείτης»

Κατόπιν προσκλήσεως τῆς Ἀδελφότητας Κρητῶν Ρόδου «Ὁ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗΣ», ὁ Σεβ. Μητροπολίτης μας ἔλαβε μέρος στὶς ἐκδηλώσεις πού ἡ Ἀδελφότητα ὀργανώνει κατ' ἔτος γιὰ νὰ τιμήσει τὴ μνήμην τοῦ ὀλοκαυτώματος τοῦ Ἀρκαδίου. Τὴν Κυριακὴ 15 Νοεμβρίου λειτούργησε στὸν ἱστορικὸ Ἱ.Ν. Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου στὴν πόλη τῆς Ρόδου, συμπροσευχομένου τοῦ οἰκείου Ποιμενάρχου Σεβ. Μητροπολίτου Ρόδου κ. Κυρίλλου. Καὶ οἱ δύο Μητροπολίτες τέλεσαν ἀπὸ κοινῆς τὸ μνημόσυνο ὑπὲρ ἀνάπνευσεως τῶν ψυχῶν τῶν πεσόντων εἰς τὸ ὀλοκαύτωμα τοῦ Ἀρκαδίου, ἐνῶ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης μας εἶχε κληθεῖ καὶ ὀμίλησε ἐπίκαιρα. Ἀκολούθησε δεξίωση ἀπὸ τὴν Ἀδελφότητα Κρητῶν Ρόδου στοὺς ἰδιόκτητους χώρους της, τὴν ὀποία καὶ συνεχάρη γιὰ τὴν ἐνεργὸ συμμετοχὴ καὶ δράση της στὰ πολιτιστικὰ, καὶ ὄχι μόνον, δρώμενα τῆς Ρόδου.

Θυρανοξία Ἱεροῦ Ναοῦ

Τὸ ἑσπέρας τῆς 20ῆς Νοεμβρίου ὁ Σεβ. Μητροπολίτης μας τέλεσε τὰ θυρανοξία τοῦ Ἱ.Ν.Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου τῆς Ἐνορίας Σπηλιᾶς. Ἀκολούθησε ὁ πανηγυρικός Ἐσπερινός. Πρόκειται περὶ ἱστορικοῦ Ναοῦ, ὁ ὁποῖος ἀνακαινίστηκε μὲ πρωτοβουλία τοῦ ἀκάματου Ἐφημερίου τῆς Ἐνορίας Σπηλιᾶς Αἰδ. Πρωτοπρεσβυτέρου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου Εὐαγγέλου Σφακιανᾶκη καὶ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐνορίας.

Ἑορτὴ Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου

Προσκελημένοι τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ρεθύμνης & Αὐλοποτάμου κ. Ἀνθίμου ὁ Σεβ. Μητροπολίτης μας τέλεσε τὴν πανήγυρη τοῦ Ἱεροῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Ρεθύμνου, ὁ ὁποῖος τιμᾶται εἰς τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου.

Ἑορτὴ Ἁγίου Ἀμφιλοχίου

Τὴν 23ῆ Νοεμβρίου, ἑορτὴ τοῦ Ἁγίου Ἀμφιλοχίου Ἐπισκόπου Ἰκονίου, ὁ Σεβ. Ποιμενάρχης μας κ. Ἀμφιλόχιος ἄγει τὰ ὄνομαστήριά του. Στὸν Ἐσπερινό τῆς ἑορτῆς, πού τελέστηκε στὸν Ἱ. Μητροπολιτικὸ Ναὸ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου, χοροστάτησε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Λάμπης, Συ-

βρίτου & Σφακίων κ. Εἰρηναῖος, συμπροσευχομένων τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σύρου, Τήνου, Ἄνδρου, Κέας, Μήλου καὶ Μυκόνου κ. Δωροθέου τοῦ Β΄ καὶ τοῦ Ποιμενάρχου μας. Τοῦ Ἀρχιερατικοῦ συλλειτουργοῦ τῆς κυριωνύμου ἡμέρας προεξεῆρχε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Σύρου κ. Δωρόθεος Β΄, συλλειτουργούντων τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν: Λάμπης, Συβρίτου & Σφακίων κ. Εἰρηναίου, Μεσσηνίας κ. Χρυσοστόμου, Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου κ. Δαμασκηνοῦ καὶ τοῦ Ἐπισκόπου μας. Κληρικοὶ ἀπὸ τὴ Μητρόπολή μας ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἄλλες Μητροπόλεις τῆς νήσου ἔλαβαν μέρος τόσο εἰς τὸν Ἐσπερινὸ ὅσο καὶ εἰς τὴν Θεία Λειτουργία. Ἀρχὲς τῆς Κεντρικῆς Ἐξουσίας, τῆς Τοπικῆς Αὐτοδιοικήσεως, ἐκπρόσωποι τῆς Παιδείας, Φορεῖς, Σύλλογοι καὶ πλῆθος πιστῶν τῶν Ἐπαρχιῶν μας, καὶ ὄχι μόνον, προσῆλθαν γιὰ νὰ εὐχηθοῦν στὸν ἑορτάζοντα Ἐπίσκοπο. Οἱ Σύλλογοι Γυναικῶν τῆς Μητροπόλεως προσέφεραν πλούσια κεράσματα σὲ ὅλους, ἐνῶ ὁ Σύλλογος Γυναικῶν Κισάμου φιλοξένησε ἀρχοντικὰ τοὺς προσκεκλημένους στὸ παρακεῖμενο Ἐνοριακὸ Κέντρο τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ. Πλούσιον γεῦμα προσφέρθηκε ἀπὸ τὴν Ὁρθοδοξὴ Ἀκαδημία Κρήτης, στοὺς χώρους τῆς.

Χειροθεσία σὲ Ἀρχιμανδρίτη

Κατὰ τὴν ἑορτὴ τοῦ Ἁγίου Ἀμφιλοχίου ὁ Σεβ. Μητροπολίτης μας χειροθέτησε σὲ Ἀρχιμανδρίτη τὸν Ἱερομόναχο π. Τίτο Σφακιωτάκη, φοιτητὴ ἐπὶ πτυχίῳ τῆς Ἀνωτάτης Ἐκκλησιαστικῆς Ἀκαδημίας Ἡρακλείου Κρήτης. Ὅπως σημείωσε στὸν λόγο του ὁ Σεβασμιώτατος, ὁ π. Τίτος ὑπῆρξε ὁ τελευταῖος διάκονος τοῦ Σεπτοῦ Γέροντος Μητροπολίτου Εἰρηναίου, ὁ ὁποῖος καὶ τὸν διακόνησε μὲ μεγάλο σεβασμό, ἀφοσίωση καὶ ζῆλο, ὅπως συνεχίζει νὰ διακονεῖ καὶ μέχρι σήμερον τὴν Ἐκκλησία.

Δωρεά Νέων Όχημάτων

Τὸ Ἄννουσάκειο Ἴδρυμα τῆς Μητροπόλεώς μας, κατόπιν εὐγενοῦς δωρεᾶς τῆς μεγάλης δωρήτριας κ. Παναγιώτας Φαλδαμῆ καὶ τοῦ Συλλόγου Ἐθελοντῶν «Φίλοι τοῦ Ἄννουσάκειου Ἰδρύματος», ἀπέκτησε δύο νέα ὀχήματα τὰ ὁποῖα καὶ θὰ καλύψουν τίς πολλαπλές ἀνάγκες του. Τὸ ἓνα χρησιμοποιεῖται στὰ προγράμματα «Κατ' Οἶκον βοηθείας» τοῦ Ἰδρύματος καὶ τὸ ἄλλο εἶναι εἰδικὰ διαμορφωμένο γιὰ τὴν μεταφορὰ ἀτόμων μὲ κινητικὲς δυσλειτουργίες. Δίδεται ἔτσι ἡ δυνατότητα τρόφιμοι τοῦ Ἰδρύματός, πού λόγω κινητικῶν δυσκολιῶν ἀδυνατοῦσαν μέχρι τώρα νὰ μετακινηθοῦν, νὰ μποροῦν νὰ μετέχουν στὴ ζωὴ τῆς τοπικῆς κοινωνίας καὶ νὰ ἐνταχθοῦν σ' αὐτήν. Ἀξίζει κάθε ἔπαινος, εὐχαριστία καὶ τιμὴ τόσο στὴν κ. Παναγιώτα Φαλδαμῆ, ὅσο καὶ στοῦ Συλλόγου Ἐθελοντῶν «Φίλοι τοῦ Ἄννουσάκειου Ἰδρύματος», τὴν δραστήρια Πρόεδρό του κ. Πόπη Σαμψάκη ὅπως καὶ σὲ ὅλα τὰ μέλη καὶ φίλους τοῦ Συλλόγου.

Ἑορτὴ Ἁγίου Στυλιανοῦ

Τὸ παρεκκλήσιο τοῦ «Φαλδάμειου Οἰκῆματος»,

ἀφιερωμένο στὸν Ἅγιο Στυλιανὸ τὸν Παφλαγόνα, ἐόρτασε κατὰ τὴν ἡμέρα μνήμης τοῦ Ἁγίου Στυλιανοῦ. Στὸ «Φαλδάμειο Οἶκημα», κτήριο τῆς Μητροπόλεως μας, πού ἀποτελεῖ εὐγενική δωρεὰ τοῦ μακαριστοῦ Στυλιανοῦ Φαλδαμῆ, μεγάλου εὐεργέτη τῆς Μητροπόλεως, στεγάζονται τὰ γραφεῖα διοικήσεως τῆς Μητροπόλεως, τὸ Ἐκκλησιαστικὸ βιβλιοπωλεῖο «Ἐσπερία», αἴθουσα πολλαπλῶν χρήσεων, δανειστικὴ βιβλιοθήκη, αἴθουσα συνεδριάσεων κ.ἄ. βοηθητικοὶ χώροι. Ἡ κ. Παναγιώτα Φαλδαμῆ, σύζυγος τοῦ μακαριστοῦ Στυλιανοῦ, ἡ ὁποία συνεχίζει νὰ συμπαρίσταται ἐνεργὰ στοῦ ἔργου τῆς Μητροπόλεως, μετεῖχε στὴν ἐορτή.

Ἑορτὴ Ἐθελοντῶν

«Φίλοι τοῦ Ἄννουσάκειου Ἰδρύματος»

Ὁ Σύνδεσμος Ἐθελοντῶν «Φίλοι τοῦ Ἄννουσάκειου Ἰδρύματος» ὀργάνωσε τὸ ἀπόγευμα τῆς 25ης Νοεμβρίου ἐόρτια ἐκδήλωση πρὸς τιμὴν τῆς εὐγενοῦς δωρήτριας τοῦ Ἰδρύματος κ. Παναγιώτας Φαλδαμῆ. Στὴν ἐκδήλωση ἔλαβαν μέρος παιδιὰ Δημοτικῶν, Γυμνασίων καὶ Λυκείων τῆς Κισάμου, τὰ ὁποῖα μὲ θεατρικὸ δρῶμενο, ἀπαγγελίες καὶ τραγούδια μετέδωσαν στοὺς παρευρισκομένους τὴν ἀναγκαιότητα τῆς ἀλληλεγγύης καὶ στήριξης πρὸς τὸν πάσχοντα καὶ ἐμπερίστατο συνάνθρωπό μας. Παρόντες στὴν ἐκδήλωση καὶ οἱ τρόφιμοι τοῦ Ἰδρύματος πού μετακινήθηκαν μὲ τὴ βοήθεια τῶν νέων αὐτοκινήτων πού ἀπέκτησε τὸ Ἴδρυμα.

Θρονικὴ Ἑορτὴ

Ἡ Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐόρτασε σεμνοπρεπῶς τὴν μνήμην τοῦ Ἰδρυτοῦ καὶ Προστάτου Της Ἁγίου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου. Ἡ Α. Θ. Παναγιώτης, ὁ Οἰκουμενικὸς μας Πατριάρχης κ.κ. ΒΑΡΘΟ-

ΛΟΜΑΙΟΣ, έχοροστάτησε κατὰ τὸν πανηγυρικό Ἑσπερινὸ τῆς Ἑορτῆς στὸν Πατριαρχικό Ναὸ τοῦ Ἁγ. Γεωργίου τὴν Κυριακὴ 29ῆ Νοεμβρίου. Στὸ Ἑσπερινὸ τῆς Θρονικῆς Ἑορτῆς παρίσταντο συμπροσευχόμενοι Ἀρχιερεῖς καὶ ἀπὸ τὸ ἔξωτερικό, ὡς καὶ ὄμιλοι προσκνητῶν ἀπὸ τὴν ἀλλοδαπή. Τὴν κυριώνυμο ἡμέρα, Δευτέρα 30ῆ ἡμ., ἡ Α.Θ.Π. προέστη τῆς Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς Θείας Λειτουργίας συλλειτουργούντων τῶν Σεβ. Ἀρχιερέων τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, καὶ ἄλλων ἀπὸ τὸ κλίμα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος παρουσία τῆς ἐπισήμου Ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας Ῥώμης. Κατὰ τὴν Θεία Λειτουργία παρέστησαν καὶ συμπροσευχόμενοι Ἀρχιερεῖς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου. Τὴν Θρονικὴ ἑορτὴ τίμησαν μὲ τὴν παρουσία τους ἐκπρόσωποι τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, Πρέσβεις, Πρόξενοι, Βουλευτές, Ἄρχοντες Ὀφφικίαλοι τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἄλλοι ἐπίσημοι, καὶ πλῆθος πιστῶν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ ἔξωτερικό.

Κατὰ τὴν μεσημβρία παρετέθη γεῦμα στὸ ἐστιατόριο «Kalypso», ἐνῶ τὸ ἀπόγευμα δόθηκε στὸ θέρετρο «Esma Sultan» ἡ καθιερωμένη δεξίωση γιὰ τὴν Θρονικὴ Ἑορτὴ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας. Εἰς αὐτὴν παρέστησαν πλεῖστοι προσκεκλημένοι τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καὶ τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, ἐκ τοῦ θρησκευτικοῦ, διπλωματικοῦ, δημοσιογραφικοῦ, καλλιτεχνικοῦ καὶ ἐπιχειρηματικοῦ κόσμου τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐκ τοῦ ἔξωτερικοῦ. Στὴν δεξίωση μίλησε καταλλήλως ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης. Τὴν Ἐκκλησία τῆς Κρήτης ἐκπροσώπησε ἀντιπροσωπεία πού ἀποτελεῖτο ἀπὸ τοὺς Σεβ. Μητροπολίτες Γορτύνης καὶ Ἀρκαδίας κ. Μακάριο, Κισάμου & Σελίνου κ. Ἀμφιλόχιο καὶ Κνωσοῦ κ. Εὐγένιο. Τὸν Θεῖο Λόγο στή Θεία Λειτουργία ἐκήρυξε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης μας ὕστερα ἀπὸ

σχετικὴ πρόσκληση τῆς Α.Θ. Παναγιότητος.

Κατασκευὴ Γηπέδου

Τὴν Τετάρτη 2 Δεκεμβρίου ὁ Μητροπολίτης μας συναντήθηκε μὲ ἀθλητὲς καὶ ἐκπροσώπους τοῦ Ἀθλητικοῦ Σωματείου «ΘΥΕΛΛΑ» καὶ συζήτησε μαζί τους θέματα πού ἀφοροῦν στὴ νεολαία τοῦ τόπου μας. Ὁ Σεβασμιώτατος ἀνακοίνωσε στοὺς συνομιλητὲς του ὅτι ἡ Μητρόπολις ἔχει ἐξασφαλίσει τὴν χρηματοδότηση ἐνὸς γηπέδου (5Χ5) καὶ ἀναζητεῖ, μέσω τοῦ Δήμου, τὸν καταλλήλο χῶρο γιὰ τὴν κατασκευὴ του. Ὅλοι συμφώνησαν γιὰ τὴν ἀναγκαιότητα δημιουργίας ἀθλητικῶν ἐγκαταστάσεων στὸ Καστέλλι, ἀφοῦ ὁ ἀθλητισμός, ὅπως σημείωσε καὶ ὁ Ἐπίσκοπός μας, συντελεῖ στὴν δημιουργικὴ ἀπασχόληση τῶν νέων καὶ τὴν ἀξιοποίηση τοῦ ἐλεύθερου χρόνου τους.

Ἑορτὴ Ἁγίου Σπυριδῶνος

Ἡ Κίσαμος ἑορτάσε καὶ πάλι τὸν προστάτη τῆς Ἁγίου Σπυριδῶνα, Ἐπίσκοπο Τριφυθοῦντος. Στὸν πανηγυρικό Ἑσπερινὸ χοροστάτησε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης μας καὶ ὁμίλησε ὁ Παν/τος Ἀρχιμαν-

δρότης κ. Γεράσιμος Μαρματάκης, Ἡγούμενος τῆς Ἱ.Μ. Ἀγκαράθου, με θέμα: «Ὁ Ἅγιος Σπυρίδων, ὡς ποιμὴν καὶ χειραγωγὸς στο μυστήριό τῆς Βηθλεέμ». Ἀκολούθησε Ἱερὰ Παράκλησις καὶ Ἱερὰ Ἀγρυπνία. Τὴν κυριώνημο ἡμέρα, στή Θεία Λειτουργία προεξήρχε ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Κρήτης κ. Εἰρηναῖος, συλλειτουργούντων τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν: Ἀρκαλοχωρίου, Καστελλίου καὶ Βιάννου κ. Ἀνδρέου, Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου κ. Δαμασκηνοῦ καὶ τοῦ Ἐπισκόπου μας. Λόγω τοῦ ἀκαταστάτου τοῦ καιροῦ δέν πραγματοποιήθηκε ἡ καθιερωμένη λιτανεῖα. Ἀκολούθησε γεῦμα στὰ Ἱδρύματα τῆς Μητροπόλεως, προσφορὰ τῆς Ἑνορίας.

Χριστουγεννιάτικη Ἐκδήλωση τῆς «Συντροφιάς τῆς Χαράς»

Τὰ παιδιά τῶν Νεανικῶν Συνάξεων τῆς Μητροπόλεώς μας «Ἡ Συντροφιά τῆς Χαράς» πραγματοποίησαν τὴν Κυριακὴ 20 Δεκεμβρίου Χριστουγεννιάτικη ἐκδήλωση στὸ «Φαλδάμειο Οἶκημα». Θεατρικὸ δρῶμενο, τραγούδια, παραδοσιακὰ κάλαντα διάνθισαν τὴν ἐκδήλωση αὐτή, στὸ τέλος τῆς ὁποίας ὁ Ἐπίσκοπός μας, ἀφοῦ χαιρέτισε καὶ εὐχαρίστησε τοὺς εκπαιδευτικούς πού μετέχουν γιὰ τὴν ἐθελοντικὴ προσφορὰ τους, τοὺς γονεῖς πού ἐμπιστεύονται τὰ παιδιά τους στὴν Ἐκκλησία, καθὼς καὶ τὰ ἴδια τὰ παιδιά, μοίρασε δῶρα σὲ ὅλη «τὴ Συντροφιά τῆς Χαράς».

Ἑορταστικὴ Ἐκδήλωση Ὠδείου

Τὸ Ὠδεῖο τῆς Μητροπόλεώς μας ὀργάνωσε τὴν Τρίτη 22 Δεκεμβρίου ἑορταστικὴ ἐκδήλωση στὸ «Φαλδάμειο Οἶκημα», ἡ ὁποία περιελαμβάνει Χριστουγεννιάτικους Ὕμνους, μελωδίες καὶ παραδοσιακὰ κάλαντα. Στὴν ὁμορφὴ αὐτὴ ἐκδήλωση, τὴν ὁποία παρακολούθησε πλῆθος κό-

σμου, ἔλαβαν μέρος ἡ Σχολὴ Βυζαντινῆς Μουσικῆς τοῦ Ὠδείου, ἡ Σχολὴ Παραδοσιακῆς Μουσικῆς, τὸ Τμήμα Μουσικῆς Προπαιδείας, τὸ Μουσικὸ Σύνολο τοῦ Ὠδείου καὶ ἡ Σχολὴ Μονωδίας, συνοδευόμενα ἀπὸ ἀρμόνιο, κλασικὴ καὶ ἠλεκτρικὴ κιθάρα, κλασικὸ βιολί, ἠλεκτρικὸ μπάσο καὶ ντράμς.

Χριστουγεννιάτικα Κάλαντα

Τὶς παραμονὲς τῶν Χριστουγέννων καὶ τοῦ νέου ἔτους γέμισε τὸ «Φαλδάμειο Οἶκημα» τῆς Μητροπόλεως ἀπὸ μελωδικὲς φωνές πού ἔψαλαν τὰ καθιερωμένα Κάλαντα στὸν Μητροπολίτη μας. Ἡ μουσικὴ μάντα τῆς Μητροπόλεως καὶ τοῦ Δήμου, ὀμάδες ἀπὸ Σχολεῖα, τὸν Στρατό, Συλλόγους παιδιῶν μετέφεραν μὲ τὸν δικὸ τους τρόπο τὸ μήνυμα τῶν ἡμερῶν.

Θυρανοξία Ἱ. Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ

Τὸ Σάββατο 26 Δεκεμβρίου στὴν ἔδρα τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἀρκαλοχωρίου, Καστελλίου καὶ Βιάννου, τὸ Ἀρκαλοχώρι, τελέστηκαν τὰ Θυρανοξία τοῦ νέου περικαλλοῦς Ἱεροῦ Μητροπο-

λιτικού Ναού, αφιερωμένου στον Άγιο Άνδρέα Έπίσκοπο Κρήτης. Τὰ Θυρανοίξια τέλεσε ὁ Οἰκείος Ποιμενάρχης, κ. Άνδρέας, ὁ Ὅποιος καὶ χοροστάτησε στὸν Ἐσπερινὸ πού ἀκολούθησε, συμπροσευχομένων Σεβ. Μητροπολιτῶν ἀπὸ τὴ νῆσο μας. Ἐκπρόσωποι τῆς Κεντρικῆς Ἐξουσίας, τῆς Τοπικῆς Αὐτοδιοικήσεως, Φορεῖς καὶ πλῆθος πιστῶν μετεῖχαν στὴν τελετὴ καὶ ἔλαβαν τὴν εὐλογία τοῦ Ἁγίου Νεκταρίου Ἐπισκόπου Πενταπόλεως, τοῦ Ὁποίου τεμμάχιο Ἱεροῦ Λειψάνου ἐξετέθη σέ προσκύνημα. Τὴν Κυριακὴ 27 Δεκεμβρίου τελέστηκε πολυαρχιερατικὴ Θεία Λειτουργία, προεξάρχοντος τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης κ. Εἰρηναίου, στὴν ὁποία ἔλαβε μέρος καὶ ὁ Ἐπίσκοπός μας, κατόπιν εὐγενοῦς προσκλήσεως τοῦ Οἰκείου Ἐπισκόπου. Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης κ. Άνδρέας παρῆχε ἀρχοντικὴ φιλοξενία στοὺς προσκεκλημένους του.

Χριστουγεννιάτικη Θεία Λειτουργία

Τὴν παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων ὁ Σεβ. Μητροπολίτης μας τέλεσε Νυκτερινὴ Θεία Λειτουργία στό Σπήλαιο τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Ἐρημίτου, στὴν Μαραθοκεφάλα τῆς Ἐνορίας Σπηλιάς, τηρῶντας τὴν πολυετὴ παραδοσὴ τῆς Μητροπόλεώς μας. Ὁ καλὸς καιρὸς καὶ ἡ ζεστὴ βραδιά συντέλεσαν στὴν προσέλευση χιλιάδων πιστῶν, οἱ ὁποῖοι μετεῖχαν στὴν Θεία Λειτουργία καὶ κοινωνῆσαν τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων. Ἡ Χριστουγεννιάτικη Θεία Λειτουργία τελεῖται ἀπὸ τὸν Σεβασμιώτατο ἐναλλάξ κατ' ἔτος στό ἀνωτέρω σπή-

λαιο καὶ στό σπήλαιο τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας, στό Κατσοματάδω.

Παρουσίαση Ἱεροῦ Παρακλητικοῦ Κανόνα

Τὴν Τετάρτη 30 Δεκεμβρίου στό Ἐνοριακὸ Κέντρο τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος στό Καστέλι, ἔγινε ἡ παρουσίαση τοῦ Παρακλητικοῦ Κανόνα πρὸς τὸν Ἅγ. Σπυρίδωνα, τὸν ὁποῖο συνέγραψε ὁ Προϊστάμενος τοῦ Ναοῦ τοῦ πολιοῦχου Ἁγίου τῆς πόλεως Καστελλίου, Αἰδ. Πρωτοπρεσβύτερος Ἐμμανουὴλ Μπαριωτάκης, Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος Δυτικῆς Κισάμου. Τὸ βιβλίο παρουσίασε ὁ Παν/τος Ἀρχιμανδρίτης Εἰρηναῖος Μπατσάκης. Ἡ ἐκδήλωση διανθίστηκε μὲ ἐπικάϊρους Ὕμνους καὶ κάλαντα ἀπὸ τὴν Σχολὴ Βυζαντινῆς Μουσικῆς τοῦ Ὠδείου τῆς Μητροπόλεως μας.

ΔΩΡΕΕΣ

ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΜΑΣ

Άθανασάκη Έλένη ..... 50€	Σύλλογος Γυναικών Κουντούρας ..... 200€
Ένοριακή Έπιτροπή Μονής Σελίνου ..... 100€	Σύλλογος Γυναικών Βουτά ..... 100€
Καμπουράκη Παρθενόπη εις μνήμην κόρης της Έλένης ..... 100€	Αίδεσ. Έμμανουήλ Στυλιανουδάκης ..... 200€
Ένορια Ροδοβανίου ..... 100€	Αίδεσ. Εύαγγελος Σφακιανάκης ..... 200€
Ένορια Ταυρωνίτη ..... 150€	Δημήτριος Τσαλαπάκης ..... 100€
Ένορια Κουντούρας ..... 100€	Χαρίλαος Μεσαρχάκης, εις μνήμην Κωνσταντίνου Μεσαρχάκη ..... 400€
Ένορια Παλαιοχώρας ..... 200€	Ένορια Καντάνου ..... 200€
Ένορια Βλάτους ..... 200€	Άνώνυμος ..... 500€
Πρεσβυτέρα Εύτυχία Μπενάκη, εις μνήμην συζύγου της ιερέως Άντωνίου Μπενάκη ..... 100€	Ίωάννης Γιακουμάκης ..... 50€
Νικόλαος Ρεβελάκης ..... 20€	Άνώνυμος ..... 200€
Άνώνυμος ..... 205€	Παρθενόπη Καμπουράκη, εις μνήμην συζύγου της Κωνσταντίνου ..... 100€
Ειρήνη Πρωτοπαπαδάκη, εις μνήμην συζύγου της Άντωνίου Πρωτοπαπαδάκη ..... 1.000€	Σύλλογος Διδασκόντων ..... 3ου Δημοτικού Σχολείου Κισάμου, εις μνήμην Στυλιανού Μακράκη, Διδασκάλου ..... 100€
Ένορια Πολεμαρχίου ..... 120€	Ίωάννα Άλγυζάκη, αντί μνημοσύνου εις μνήμην Έμμανουήλ Ζ. Κουτσοουρελάκη ..... 100€
Φραγκίσκος Μαλανδράκης ..... 100€	Ένορια Δραπανιά ..... 200€
Θεόδωρος και Σοφία Φωτάκη, εις μνήμην Σοφίας και Άνδρέα Φρυτάκη ..... 100€	Ίωάννης και Μαρία Φουντουλάκη ..... 500€
Θεόδωρος Μπάγιας ..... 100€	Ένορια Παλαιοχώρας ..... 200€
Ένορια Καλλεργιανών ..... 100€	Άνώνυμος εις μνήμην τών γονέων του ..... 100€
Άνώνυμος ..... 500€	Νικόλαος Ρεβελάκης, εις μνήμην γαμπρού του Μαρίνου Βασιλακάκη ..... 20€
Νικόλαος Πενταράκης ..... 150€	Θεόδωρος Φωτάκης, εις μνήμην Ειρήνης Έμμ. Δασκαλάκη ..... 200€
Άριστέα Άνδρονικάκη, εις μνήμην συζύγου της Νικολάου ..... 200€	Ίωάννα Φωτάκη, εις μνήμην Ειρήνης Έμμ. Δασκαλάκη ..... 300€
Έρμιόνη Μυλωνάκη, εις μνήμην Νιόβης Γεωργ. Λουβιτάκη ..... 100€	Γεωργία Φαραντάκη, εις μνήμην συζύγου της Χριστοφόρου ..... 80€
Οίκος. Ήλια Θεοδωράκη, εις μνήμην και αντί στεφάνου εξαδέλφου τους Θεοδώρου Θεοδωράκη ..... 100€	Αίδεσ. Στυλιανός Θεοδωρογλάκης, εις μνήμην μητρός του Αικατερίνης ..... 500€
Οίκος. Δημητρίου Θεοδωράκη εις μνήμην και αντί στεφάνου, εξαδέλφου τους Θεοδώρου Θεοδωράκη ..... 100€	Έμμανουήλ Καλογριδάκης, εις μνήμην συζύγου του Χριστίνης ..... 300€
Έλένη Τσιλιμγκάκη ..... 30€	Πατσουράκη Άρχοντούλα ..... 50€
Γεώργιος Πευκιανάκης ..... 100€	Αίδεσ. Κωνσταντίνος Μουντάκης, εις μνήμην υιού του Άντωνίου Μουντάκη ..... 150€
Έρυθρός Σταυρός, τμήμα Κισάμου ..... 150€	Σαριδάκη Κυριακή εις μνήμην συζύγου της Γεωργίου ... . 100€
Άνώνυμος ..... 50€	
Πρεσβυτέρα Κλεάνθη Κασαπάκη ..... 50€	
Μαρία Τερεζάκη ..... 50€	
Ένορια Ταυρωνίτη ..... 100€	
Έκκλησιαστικό Συμβούλιο Πολεμαρχίου ..... 100€	
Γεώργιος Τερεζάκης ..... 50€	
Άντώνιος Τσαλαπάκης ..... 50€	
Άνώνυμος ..... 100€	
Έμμανουήλ Μαλαθράκης ..... 100€	
Διονύσιος Φουντουλάκης, εις μνήμην Εύριπίδη Παπαδάκη ..... 100€	
Ένορια Βουκολιών ..... 500€	
Ένορια Παλαιοχώρας ..... 200€	
Ένορια Πύργου Κισάμου ..... 200€	
Ένορια Αγ. Κυριακής Κουντούρας ..... 200€	
Σύλλογος Γυναικών Παλαιοχώρας ..... 200€	
	<u>ΔΩΡΕΕΣ υπέρ του Περιοδικού</u> <u>«ΧΡΙΣΤΟΣ & ΚΟΣΜΟΣ»</u>
	Περουλάκη Έλευθερία ..... 65€
	Φράγκου Εύαγγελία ..... 50€
	Άννα Μοτάκη ..... 50€
	Άλέξανδρος Τζατζάνης ..... 100€
	Άργυρώ Κατζουράκη ..... 200€
	Έλευθερία Τζανακάκη ..... 100€
	Άργυρώ Σταυριανουδάκη ..... 50€
	Βαρδής Πατεράκης ..... 50€

